

Bryssel 4.3.2021
COM(2021) 102 final

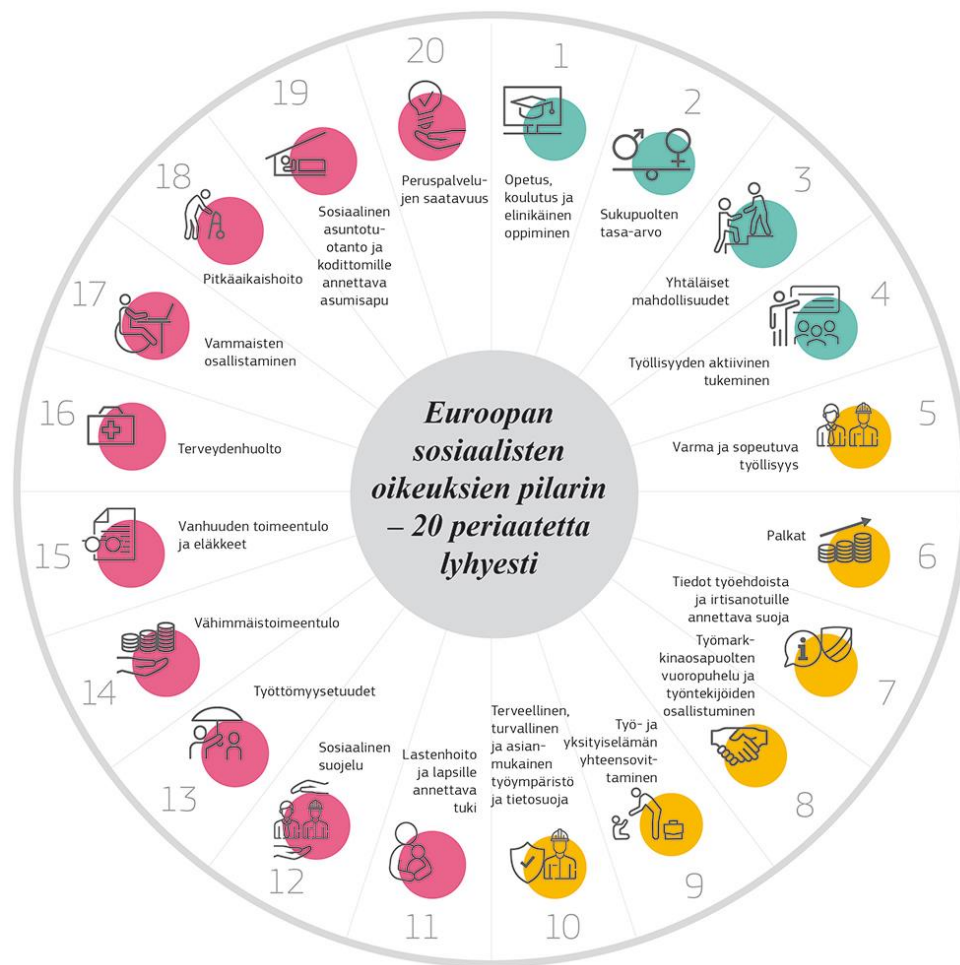
**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma

{SWD(2021) 46 final}

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE,
NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA
ALUEIDEN KOMITEALLE**

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma

Kun selviydymme pandemiasta ja valmistemme tarvittavia uudistuksia ja vauhditamme vihreää ja digitaalista siirtymää, on aika mukauttaa myös sosiaalialan sääntökirjaa. Sääntökirjaa, joka takaa sukupolvien välisen solidaarisuuden. Sääntökirjaa, joka palkitsee työntekijöistään huolehtivat yrittäjät, joka keskittyy työllisyyteen ja tarjoaa mahdollisuuksia ja joka asettaa osaamisen, innovoinnin ja sosiaalisen suojelelun tasavertaiseen asemaan.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen (puhe Euroopan parlamentissa 20. tammikuuta 2021)

Muutoksesta kohti vihreämpää, oikeudenmukaisempaa ja osallistavampaa tulevaisuutta aiheutuu kustannuksia ja haasteita lyhyellä aikavälillä. Sen vuoksi on tärkeää tukea muutosta ja auttaa yhteisöjä ja yksilöitä mukautumaan uuteen maailmaan. Tässä yhteydessä sosiaaliset seikat on otettava tarkasti huomioon. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari olisi pantava täytäntöön sekä EU:n tasolla että jäsenvaltioissa kunkin oman toimivallan mukaisesti.

Eurooppa-neuvosto, EU:n uusi strateginen ohjelma 2019–2024

Euroopan parlamentti [...] korostaa, että edistyminen kohti kestävä, oikeudenmukaista ja osallistavaa sosiaalista Eurooppaa edellyttää vahvaa yhteistä sitoutumista sekä YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman edistämiseen että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin sisältyvien periaatteiden ja oikeuksien täytäntöönpanoon ja toteutumiseen.

Euroopan parlamentin päätöslauselma vahvasta sosiaalisesta Euroopasta oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi (17. joulukuuta 2020)

1. VAHVA SOSIAALINEN EUROOPPA OIKEUDENMUKAISIA SIIRTYMIÄ JA ELPYMISTÄ VARTEN

Vahvassa sosiaalisessa Euroopassa on kyse ihmisistä ja heidän hyvinvoinnistaan. Euroopassa on maailman tasa-arvoisimmat yhteiskunnat, korkeimmat työoloja koskevat normit ja laaja sosiaaliturva. Euroopan sosiaalisen markkinatalouden ytimessä on kilpailukykyinen kestävyys¹, jolla pyritään ihmisten ja maapallon kannalta parhaita mahdollisia tuloksia tuottavaan kestäväan ja osallistavaan kasvumalliin. Euroopan sosiaalinen ja taloudellinen selviytymiskyky perustuu tähän ainutlaatuiseen malliin².

Eurooppalaiset arvostavat tätä ainutlaatuista sosiaalista ja taloudellista mallia ja odottavat sen tarjoavan mahdollisuuksia kaikille sukupuolesta, rodusta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Unionin tavoitteena on täyttää yhteisen vaurauden lupaus. Tämä on myös Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission vuonna 2017 Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista antamassa julistuksessa annettu lupaus.

Ilmastonmuutos ja ympäristöhaasteet, digitalisaatio, globalisaatio ja väestökehitys muuttavat arkeamme nopeasti. Covid-19 on tuonut jyrkkiä muutoksia Eurooppaan niin töihin, koulutukseen, talouteen, hyvinvointijärjestelmiin kuin yhteiskunnalliseen elämään. Tällaisina suurten mullistusten aikoina yhteiskuntarakenteemme joutuu koetukselle. Eurooppalaiset pitävät edelleen oikeutetusti kiinni luvatussa toimivasta sosiaalisesta markkinataloudesta, johon kuuluu ihmisarvoisen elämän ja suojelun vaikeina aikoina mahdollistavat työpaikat. Yhdeksän kymmenestä eurooppalaisesta pitää sosiaalista Eurooppaa tärkeänä ja katsoo, että sen pitäisi tarjota yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsyn työmarkkinoille sekä oikeudenmukaiset työolot ja sosiaaliturvan.³ ”Sosiaalialan sääntökirjamme” parantaminen ja mukauttaminen, ihmisten hyväksi toimivan talouden edistäminen ja sosiaalinen edistys ovat keskeisessä asemassa, kun Eurooppa reagoi näihin muutoksiin.

Vahva poliittinen reagointi covid-19-pandemiaan sekä kansallisella että EU:n tasolla on auttanut rajoittamaan sen sosiaalisia seurauksia ja työllisyysvaikutuksia. Vahvan yhtenäisyyden, koordinoinnin ja eurooppalaisen solidaarisuuden ansiosta jäsenvaltiot ovat saaneet tukea työajan lyhentämisyjärjestelyjen ja työpaikkojen säilyttämistoimenpiteiden toteuttamiseen työttömyyden hillitsemiseksi terveydellisessä hätätilanteessa. Tämä on auttanut ylläpitämään työllisyyttä, tuloja ja taloutta.

Samaa yhtenäisyyttä, koordinoitua ja solidaarisuutta tarvitaan myös tulevina vuosina, jotta päästään kohti vihreämpää ja digitaalisempaa Euroopan kukoistuksen mahdollistavaa vuosikymmentä. Edessä olevat haasteet ovat samanlaisia kaikissa jäsenvaltioissa, joskin niiden mittasuhteet vaihtelevat. Meidän on pyrittävä luomaan uusi ”sosiaalialan sääntökirja”, jolla varmistetaan sukupolvien välinen solidaarisuus ja luodaan mahdollisuuksia kaikille, palkitaan työntekijöistään huolehtivia yrittäjiä,

¹ Kuten vuotuisessa kestävä kasvun strategiassa 2021 (COM(2020) 575 final) todetaan.

² COM(2020) 493 final, 9.9.2020.

³ Sosiaalialasioita koskeva erityiseurobarometri 509, maaliskuu 2021.

keskitytään työpaikkoihin ja edistetään parempia elin- ja työoloja, investoidaan laadukkaaseen ja osallistavaan koulutukseen, osaamiseen ja innovointiin ja varmistetaan riittävä sosiaalinen suojelu kaikille. Meidän on lujitettava sosiaalisia oikeuksia ja vahvistettava Euroopan sosiaalista ulottuvuutta kaikissa unionin politiikoissa perussopimuksissa⁴ vahvistetulla tavalla. Näin varmistetaan, että siirtyminen kohti ilmastoneutraaliutta, digitalisaatiota ja väestörakenteen muutosta on sosiaalisesti reilu ja oikeudenmukainen ja että Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ja tuleva vuoteen 2030 tähtäävä digitaalinen vuosikymmen onnistuvat kaikkien eurooppalaisten kannalta.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin 20 periaatetta ohjaavat meitä kohti vahvaa sosiaalista Eurooppaa ja luovat vision uudesta ”sosiaalialan sääntökirjasta”. Niissä ilmaistaan periaatteet ja oikeudet, jotka ovat olennaisia oikeudenmukaisten ja toimivien työmarkkinoiden ja hyvinvointijärjestelmien varmistamiseksi 2000-luvun Euroopassa. Jotkin periaatteista vahvistavat oikeuksia, joista on jo säädetty unionin säännöstyössä. Toiset asettavat selkeitä tavoitteita edessä olevalle polulle vastattaessa haasteisiin, jotka aiheutuvat yhteiskunnallisesta, teknologisesta ja taloudellisesta kehityksestä.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin tehokas täytäntöönpano on nyt tärkeämpää kuin koskaan, ja se riippuu paljolti jäsenvaltioiden päättäväisyydestä ja toiminnasta, sillä ne ovat ensisijaisesti vastuussa työllisyydestä, osaamisesta ja sosiaalipolitiikasta.

EU:n tason toimilla voidaan täydentää kansallisia toimia. **Tällä toimintasuunnitelmalla komissio osallistuu sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoon** EU-maiden johtajien⁵ ja Euroopan parlamentin pyyntöjen mukaisesti.

Toimintasuunnitelma perustuu noin vuosi sitten käynnistettyyn laajaan kuulemiseen⁶, jossa kansalaisilta, EU:n toimielimiltä ja elimiltä, jäsenvaltioilta, alue- ja paikallisviranomaisilta, työmarkkinaosapuolilta ja kansalaisjärjestöiltä saatiin yli 1 000 vastausta⁷. Toimintasuunnitelmassa esitetään useita EU:n toimia, joihin komissio on sitoutunut nykyisen toimeksiannon aikana ja jotka perustuvat moniin toimiin, joita on toteutettu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin Göteborgissa julistamisen jälkeen.⁸ Siinä esitetään myös kolme EU:n tason tavoitetta, jotka pyritään saavuttamaan vuoteen 2030 mennessä ja jotka auttavat ohjaamaan kansallisia politiikkoja ja uudistuksia.

Toukokuussa 2021 järjestettävässä Porton sosiaalialan huippukokouksessa pyritään uudistamaan korkeimmalla poliittisella tasolla sitoutuminen sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoon. Tämä toimintasuunnitelma on komission panos Porton sosiaalialan huippukokoukseen. Komissio kehottaa jäsenvaltioita, työmarkkinaosapuolia ja muita asiaankuuluvia toimijoita, kuten alue- ja paikallisviranomaisia sekä kansalaisyhteiskuntaa, osallistumaan yhteiseen pyrkimykseen nopeuttaa pilarin täytäntöönpanoa niiden toimivaltaan kuuluvilla aloilla ja toteuttamaan ripeästi sen

⁴ Euroopan unionista tehty sopimus ja Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus 2016/2020-03-01, vrt. 3 artikla ja 9 artikla.

⁵ Eurooppa-neuvosto, 20. kesäkuuta 2019, EU:n uusi strateginen ohjelma 2019–2024.

⁶ COM(2020) 14 final, 14.1.2020.

⁷ Kuulemisen tulokset esitetään tähän tiedonantoon liitettyssä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa (SWD 2021) 46).

⁸ Nämä toimet kuvataan oheisessa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa (SWD(2021) 46) ja tämän tiedonannon liitteessä 1.

periaatteita käytännössä, jotta vahva sosiaalinen Eurooppa pysyy mallina koko maailmalle.

2. KOLME TAVOITETTA, JOIHIN EU PYRKII VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

Vahva sosiaalinen Eurooppa toimii perustana kansalaistemme menestykselle ja hyvinvoinnille mutta myös kilpailukykyiselle taloudelle. Avainasemassa siinä on osaava innovatiivinen työvoima, joka kykenee muokkaamaan vihreää ja digitaalista siirtymää ja sopeutumaan niihin.

Euroopan siirtyessä uudelle vuosikymmenelle on kuitenkin vielä paljon tehtävää, jotta saavutetaan korkea työllisyys-, osaamis- ja työllistettävyytystaso sekä vankat sosiaaliturvajärjestelmät. Joulukuussa 2020 työttömiä oli 16 miljoonaa ja nuorisotyöttömyys oli 17,8 prosenttia eli huomattavasti korkeampi kuin yleinen työttömyysaste. Matalan osaamistason työntekijät, pienipalkkaiset työntekijät ja tilapäiset työntekijät irtisanottiin ensimmäisenä covid-19-epidemian vuoksi. Pandemia vaikutti suhteettomasti myös maahanmuuttajien osallistumiseen työmarkkinoille.⁹ Vaikka taidot ovat välttämättömiä uusien vihreiden ja digitaalisten työpaikkojen täyttämiseksi ja työntekijöiden suojelemiseksi työttömyydeltä, alle 40 prosenttia aikuisista osallistuu vuosittain erityyppisiin koulutuksiin ja liian monilla nuorilla on vain vähäiset taidot tai he eivät saavuta toisen asteen koulutustasoa.¹⁰ Naiset, jotka vielä vuonna 2018 ansaitsivat keskimäärin 14 prosenttia vähemmän kuin miehet, hoitavat edelleen suurimman osan kotitalouksien hoitotehtävistä, ja heillä on vaikeuksia päästä pysyvästi työmarkkinoille, mikä vaikuttaa myös heidän eläkkeisiinsä. Ennen pandemiaa 91 miljoonaa ihmistä oli köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa ja 22,2 prosenttia lapsista eli köyhissä kotitalouksissa. Arvioiden mukaan joka yö noin 700 000 ihmistä ympäri Eurooppaa nukkuu kadulla.

Koska työttömyyden ja eriarvoisuuden odotetaan kasvavan pandemian seurauksena, on olennaisen tärkeää, että poliittiset toimet keskitetään laadukkaiden työpaikkojen luomiseen, täydennys- ja uudelleen koulutukseen sekä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseen, jotta voimavarat kanavoidaan sinne, missä niitä tarvitaan eniten.

Komissio ehdottaa kolmea tämän vuosikymmenen loppuun mennessä saavutettavaa EU:n yleistavoitetta työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen suojelun alalla YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden¹¹ mukaisesti. Yhdessä pilarin periaatteisiin sisältyvien tavoitteiden sekä vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehityksen¹² (MRK) ja Next Generation EU -elpymisvälineen¹³ rahoitustuen kanssa tavoitteet ohjaavat yhteisiä pyrkimyksiämme kohti vahvaa sosiaalista Eurooppaa ja kestävä vaikutuksen saavuttamista. Sosiaaliset tavoitteet täydentävät vihreää ja digitaalista siirtymää koskevia

⁹ <http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-is-the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-immigrants-and-their-children-e7cbb7de>

¹⁰ Vuoden 2018 PISA-tutkimuksen mukaan joka viidennellä eurooppalaisella nuorella on yhä vajavaiset taidot lukemisessa, matematiikassa ja luonnontieteissä.

¹¹ Yhdistyneet kansakunnat, 21. lokakuuta 2015, A/RES/70/1 – Kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030.

¹² https://ec.europa.eu/info/publications/adopted-mff-legal-acts_en

¹³ https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_en#nextgenerationeu.

EU:n rohkeita poliittisia tavoitteita, ja ne auttavat keskittämään poliittiset ponnistelut tulosten saavuttamiseen ja kannustavat merkittäväällä tavalla uudistuksiin ja investointeihin jäsenvaltioissa. Ne voivat ohjata toimintaperiaatteita koskevia päätöksiä jäsenvaltioissa ja niiden alueilla erityisesti elpymis- ja palautumistukivälineen alaisten kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien yhteydessä asianomaisten maakohtaisten suositusten mukaisesti¹⁴ sekä vuosien 2021–2027 koheesipolitiikan rahastojen ohjelmasuunnittelun yhteydessä. Niiden avulla voidaan myös mitata ja seurata edistymistä pilarin tavoitteiden saavuttamisessa ja poliittisessa sitoutumisessa.

Vaikka niiden saavuttamiseen tarvittavista välineistä suurin osa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, EU:n tavoitteet kuvastavat yhteistä pyrkimystä vuoteen 2030 mennessä, ja tämä toimintasuunnitelma tarjoaa siihen merkittävän panoksen.

➤ **Vähintään 78 prosentilla 20–64-vuotiaista olisi oltava työpaikka vuoteen 2030 mennessä.**

EU:n työllisyysaste oli 73,1 prosenttia vuonna 2019, joten Eurooppa 2020 -strategian 75 prosentin työllisyystavoite saavutettiin lähes kokonaan. Vaikka EU on tehnyt parhaansa, covid-19-kriisi on pysäyttänyt kuuden vuoden myönteisen työllisyyskehityksen. Miesten työllisyysaste oli 78,3 prosenttia ja naisten työllisyysaste 66,6 prosenttia vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä. Asettamalla uuden yleistavoitteen vuodelle 2030 EU vahvistaa sitoutumisensa osallistavaan korkeaan työllisyysasteeseen. Tämän yleisen tavoitteen saavuttamiseksi Euroopan on pyrittävä

- **vähintään puolittamaan sukupuolten välinen työllisyysero** vuoteen 2019 verrattuna; tämä on ensisijaisen tärkeää sukupuolten tasa-arvon edistymisen ja koko työikäisen väestön työllisyystavoitteen saavuttamisen kannalta
- **lisäämään virallisten varhaiskasvatus- ja päivähoidtopalvelujen tarjontaa**, millä edistetään työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista ja lisätään naisten osallistumista työmarkkinoille
- **alentamaan 15–29-vuotiaiden työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten (NEET-nuoret) osuus 12,6 prosentista (2019) 9 prosenttiin** parantamalla heidän työllisyysnäkömiään.

Osallistavampaa työllisyyden kasvua edistää myös sen varmistaminen, että muut aliedustetut ryhmät – esimerkiksi ikääntyneet, matalan osaamistason työntekijät, vammaiset, maaseudulla ja syrjäisillä alueilla asuvat, hlbtiq-henkilöt, romanit ja muut etniset tai rotuvähemmistöt, jotka ovat erityisen alttiita syrjäytymiselle ja syrjinnälle, sekä maahanmuuttajataustaiset henkilöt – osallistuvat työmarkkinoille mahdollisimman hyvin valmiuksiensa mukaan. Työnhakuun tällä hetkellä turhautuneita on kannustettava osallistumaan työmarkkinoille, jotta työmarkkinat elpyvät nopeasti.

Koska työurat pitenevät koko EU:ssa ikääntymisen ja poliittisten uudistusten vuoksi, nykyistä ”työikäisen väestön” tilastollista käsitettä, joka kattaa 20–64-vuotiaat, on syytä tarkastella uudelleen. Komissio tekee yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa analyysi- ja

¹⁴ Asetus (EU) 2021/241, annettu 12. helmikuuta 2021.

tilastotyötä nykyisen indikaattorin mukauttamiseksi tämän toimintasuunnitelman uudelleentarkastelun yhteydessä.

➤ **Vähintään 60 prosentin kaikista aikuisista olisi osallistuttava koulutukseen vuosittain.**

Elpymisen ja vihreän ja digitaalisen siirtymän yhteydessä on ratkaisevan tärkeää lisätä aikuisten koulutukseen osallistuminen 60 prosenttiin, jotta voidaan parantaa työllistettävyyttä, edistää innovointia, varmistaa sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja kuroa umpeen digitaalisten taitojen kuilu. Vuoteen 2016 mennessä kuitenkin vain 37 prosenttia aikuisista osallistui koulutustoimiin vuosittain. Matalan osaamistason aikuisten keskuudessa tämä osuus oli vain 18 prosenttia. Peruskoulutuksessa hankittu perustaitojen ja monialaisten taitojen vahva perusta on olennaisen tärkeä, jotta aikuiset voivat osallistua täydennys- ja uudelleen koulutukseen myöhemmin elämässään. Tämä koskee erityisesti muita heikommassa asemassa olevia ryhmiä. Vuonna 2019 nuorista 10,2 prosenttia lopetti koulunkäynnin saatuaan enintään ylemmän perusasteen koulutuksen eikä enää osallistunut koulutustoimintaan sen jälkeen. Nämä luvut ovat vaarassa huonontua nykyisen kriisin seurauksena. Tästä syystä on tehostettava toimia, joilla lisätään aikuisten osallistumista koulutukseen ja parannetaan peruskoulutuksen saavutustasoa. Tätä varten

- **vähintään 80 prosentilla 16–74-vuotiaista olisi oltava digitaaliset perustaidot**, jotka ovat edellytys työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumiselle digitalisoituneessa Euroopassa
- **koulunkäynnin keskeyttämistä olisi vähennettävä edelleen**, ja toisen asteen koulutukseen osallistumista olisi lisättävä.

Nämä tavoitteet perustuvat tavoitteisiin, jotka on asetettu **Euroopan osaamisohjelmassa**¹⁵, **ammattillista koulutusta koskevassa neuvoston suosituksessa**¹⁶ ja **eurooppalaista koulutusaluetta koskevassa neuvoston päätöslauselmassa**¹⁷.

➤ **Köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien määrää olisi pienennettävä vähintään 15 miljoonalla vuoteen 2030 mennessä.**

Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen ovat vähentyneet EU:ssa viime vuosikymmenen aikana. Vuonna 2019 EU:ssa oli noin 91 miljoonaa köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevaa ihmistä (joista 17,9 miljoonaa oli 0–17-vuotiaita lapsia), mikä on lähes 12 miljoonaa vähemmän kuin vuonna 2008 ja noin 17 miljoonaa vähemmän kuin huippuvuonna 2012. Silti Eurooppa 2020 -strategian kunnianhimoinen sosiaalinen tavoite, joka oli 20 miljoonan vähennys, ei täytynyt. Covid-19-pandemian odotetaan huonontavan tilannetta ja johtavan taloudellisen epävarmuuden, köyhyyden ja tuloerojen lisääntymiseen lyhyellä aikavälillä. Niistä 15 miljoonasta ihmisestä, jotka pyritään nostamaan pois köyhyydestä tai sosiaalisesta syrjäytymisestä, **vähintään viiden miljoonan olisi oltava lapsia**. Keskittymällä lapsiin voidaan tarjota heille uusia

¹⁵ COM(2020) 274 final, 1.7.2020.

¹⁶ Neuvoston suositus C 417/01, annettu 24. marraskuuta 2020.

¹⁷ Neuvoston päätöslauselma 2021/C 66/01, annettu 22. helmikuuta 2021.

mahdollisuuksia mutta myös murtaa sukupolvien välinen köyhyyskierre ja ehkäistä lasten kasvaminen köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa oleviksi aikuisiksi. Näin saadaan aikaan pitkän aikavälin systemisiä vaikutuksia.

Näitä kolmea vuoden 2030 yleistavoitetta pidetään samanaikaisesti kunnianhimoisina ja realistisina. Vaikka pandemiaan ja sen yhteiskuntiin ja talouksiin kohdistuvaan vaikutukseen liittyvän epävarmuuden vuoksi ei ole mahdollista ennakoida täysimääräisesti lähivuosina odotettavissa olevaa edistystä, ehdotetut tavoitteet heijastavat tuoreimpia talousennusteita ja covid-19-kriisin vaikutusta tuoreimpien saatavilla olevien tietojen ja aiempien kokemusten (eli rahoituskriisin jälkeisen kehityksen) perusteella.¹⁸

Ne on pyrittävä saavuttamaan, jotta Eurooppa voi säilyttää johtoasemansa ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Vaikka edistyminen todennäköisesti vaihtelee vuoteen 2030 ulottuvan ajanjakson aikana ja eri jäsenvaltioissa, tavoitteiden saavuttaminen on mahdollista, jos kaikki jäsenvaltiot liittyvät kunkin maan lähtötilanteen huomioon ottaen yhteisiin ponnisteluihin ja toteuttavat toimia niiden saavuttamiseksi ja pyrkivät ylöspäin tapahtuvan lähentymisen ja hyvinvoinnin edistämiseen. **Komissio kehottaa Eurooppa-neuvostoa hyväksymään nämä kolme tavoitetta. Se kehottaa myös jäsenvaltioita määrittelemään omat kansalliset tavoitteensa tämän yhteisen pyrkimyksen edistämiseksi.**

Näitä uusia tavoitteita tuetaan tarkistamalla sosiaali-indikaattoreiden tulostaulua. Tarkistetulla tulostaululla seurataan jäsenvaltioiden suuntauksia ja tuloksia, minkä ansiosta komissio voi seurata edistymistä sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanossa osana vakiintunutta politiikan koordinoitikehystä eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

3. SOSIAALISTEN OIKEUKSIEN PILARIN PERIAATTEIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Sosiaalisten oikeuksien pilari julistettiin Göteborgin huippukokouksessa vuonna 2017, ja siitä lähtien EU:n, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla on jo hyväksyty merkittäviä toimenpiteitä¹⁹, joita tuetaan EU:n varoilla, teknisellä tuella ja eurooppalaisen ohjausjakson ohjauksella ja suosituksilla, EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi²⁰. Nyt on aika ponnistella yhdessä kaikkien hallintotasojen, työmarkkinaosapuolten ja muiden toimijoiden kanssa sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täysimääräisen täytäntöönpanon puolesta. Seuraavissa osissa keskitytään aloihin, joilla tarvitaan lisähuomiota paitsi nykyisessä elpymisessä myös pitkällä aikavälillä, jotta voidaan rakentaa vahvempi sosiaalinen Eurooppa vuoteen 2030 mennessä kaikkien eurooppalaisten hyödyksi.

¹⁸ Lisätään ennusteita koskevat tiedot, ks. tämän tiedonannon liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa (SWD(2021) 46) oleva yleiskatsaus.

¹⁹ <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20980&langId=en>.

²⁰ Ks. tämän tiedonannon liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa (SWD(2021) 46) oleva yleiskatsaus ja tiedonannon liite 1.

3.1 LISÄÄ JA PAREMPIA TYÖPAIKKOJA

Työllistymismahdollisuuksien luominen reaalityaloudessa

Uusien työpaikkojen säilyttäminen ja luominen on nyt EU:n ensisijainen tavoite. Laadukas työ on keskeinen tulojen, tarkoituksen ja saavutusten lähde, ja se on välttämätöntä sosiaalisen osallisuuden ja aktiivisen yhteiskuntaan osallistumisen kannalta. EU:n talouteen lisättiin 14,5 miljoonaa työpaikkaa vuosina 2014–2019. Koronaviruskriisi kuitenkin pysäytti tämän suuntauksen, ja monen eurooppalaisen toimeentulo ja työllisyysnäkymät ovat vaarantuneet.

EU:n ja jäsenvaltioiden välittömällä toimenpiteillä kriisin torjumiseksi pystyttiin suurelta osin lieventämään kielteisiä vaikutuksia. Työajan lyhentämistäjärjestelyt ovat olleet tehokkaita työllisyyden säilyttämiseksi pandemian yhteydessä, ja niiden olisi pysyttävä voimassa tarpeen mukaan. Eurooppalainen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline (SURE)²¹ juontuu komission poliittisista suuntaviivoista ja on väline, jolla kansalaisia suojellaan ulkoisten häiriöiden aikana. Sillä tarjotaan lainoja työajan lyhentämistäjärjestelyjen ja vastaavien toimenpiteiden rahoittamiseen erityisesti itsenäisille ammatinharjoittajille. EU laski liikkeeseen ensimmäiset EU:n sosiaalivaikutteiset joukkovelkakirjalainat näiden lainojen rahoittamiseksi ja auttoi näin myös kehittämään sosiaalista rahoitusta Euroopassa. Vuoden 2020 loppuun mennessä tämän välineen puitteissa hyväksyttiin rahoitustukea yhteensä 90,3 miljardia euroa kahdeksantoista jäsenvaltion tukemiseksi. Helmikuun 2021 alkuun mennessä 15 EU:n jäsenvaltiota on saanut SURE-tukivälineen puitteissa noin 53,5 miljardia euroa, ja lisää on tulossa. Komissio arvioi huolellisesti SURE-välineestä saatuja onnistuneita kokemuksia tulevina vuosina.

Euroopan siirtyessä kriisintorjunnasta elpymiseen tarvitaan kuitenkin tulevaisuuteen suuntautuvampaa tukea laadukkaiden työpaikkojen luomiselle ja työllisyydelle, jotta voidaan rakentaa kestävä polku kohti 78 prosentin työllisyystavoitetta vuoteen 2030 mennessä. Monet alat eivät todennäköisesti toivu pandemiasta kokonaan pitkään aikaan, ja monet yritykset ovat tämän kriisin jälkeen rahoitusvaikeuksissa. Täysin toimivien sisämarkkinoiden palauttaminen ja edistäminen on välttämätöntä, jotta voidaan tukea elpymistä ja maksimoida työpaikkojen luomiseen liittyvät mahdollisuudet kaikissa talouden ekosysteemeissä. Tässä yhteydessä tarvitaan strategista lähestymistapaa, jotta hätätoimenpiteistä voidaan siirtyä vähitellen sellaisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan edistää elpymistä. On olennaisen tärkeää investoida ihmisiin, jotta helpotetaan työelämän siirtymiä vihreille ja digitaalialoille ja tuetaan rakenneuudistusta aloilla, joihin pandemia on vaikuttanut eniten. Uusiin politiikkaratkaisuihin olisi sisällyttävä johdonmukaisia aktiivisia työmarkkinatoimia, kuten väliaikaisia palkkaus- ja siirtymäkannustimia, taitoja koskevia toimia ja parannettuja työvoimapalveluja, ja niissä olisi hyödynnettävä täysimääräisesti käytettävissä olevia EU:n varoja. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi

²¹ Neuvoston asetus (EU) 2020/672, annettu 19. toukokuuta 2020.

oppisopimuskoulutuksen tukeminen sekä työttömyysvaarassa olevien työntekijöiden tukemiseen tarkoitettut yrittäjyys- tai uudelleentyöllistymissuunnitelmat. Investoinnit uusilla kehittymässä olevilla aloilla vaadittaviin taitoihin olisi asetettava etusijalle, jotta voidaan tarjota todellisia työllistymisnäkyviä irtisanomisvaarassa oleville tai jo työttömille työntekijöille. **Työllistävän elpymisen tukemiseksi jäsenvaltioissa covid-19-kriisin jälkeen komissio esittää yhdessä tämän toimintasuunnitelman kanssa komission suosituksen tehokkaasta työllisyyden aktiivituesta (EASE-järjestelmä)²². Siinä annetaan ohjeita siitä, miten politiikkatoimilla ja käytettävissä olevalla rahoituksella voidaan edistää työpaikkojen luomista ja työelämän siirtymiä laajentuville aloille, erityisesti digitaalisille ja vihreille aloille.**

Tässä muutosprosessissa yhteistyö työvoimapalvelujen kanssa ja työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu ovat olennaisia seikkoja sosiaalisesti vastuullisen rakenneuudistuksen²³ edistämiseksi. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu sekä työntekijöiden ja heidän edustajiensa osallistuminen ja kuuleminen ja heille tiedottaminen eri tasoilla (mukaan lukien yritys- ja sektoritaso) ovat tärkeässä asemassa talouden siirtymien muokkaamisessa ja työpaikoilla tapahtuvan innovoinnin edistämisessä erityisesti käynnissä olevien vihreän ja digitaalisen siirtymän ja työelämän muutosten osalta. EU:n tasolla työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla koskevien direktiivien kattavassa kehityksessä²⁴ vahvistetaan säännöt työntekijöiden oikeuksien suojelemiseksi rakenneuudistusprosessissa. Kansallisten viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten on noudatettava näitä sääntöjä. Näiden direktiivien täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamiseksi voitaisiin harkita erityisiä yksityiskohtaisia sääntöjä. Investoinnit julkisten työvoimapalvelujen nykyaikaistamiseen muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiorahastojen tukikelpoisten toimenpiteiden avulla voivat myös lisätä niiden valmiuksia kohdata suurempi työttömyys pandemian jälkeen ja tukea tehokkaasti työntekijöiden lisääntyvää siirtymistä eri alojen välillä.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä nuoriin ja matalan osaamistason työntekijöihin, jotka ovat alttiimpia työmarkkinoiden vaihteluille. He tarvitsevat lisätukea, koska monet heistä työskentelivät aloilla, joihin pandemia vaikutti eniten, kuten matkailualalla; toisilla oli opintojen päättämisen jälkeen vähemmän mahdollisuuksia päästä ensimmäistä kertaa työmarkkinoille; ja toisten oli keskeytettävä opintonsa, eivätkä he suorittaneet tutkintoaan suunnitellusti. Vahvistettu nuorisotakuu²⁵ tarjoaa ohjausta kohti vakaata integroitumista työmarkkinoille ja keskittyy laadukkaaseen työllisyyteen. Tätä tuetaan Next Generation EU -elpymisvälineen ja monivuotisen rahoituskehityksen avulla pääasiassa Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) kautta ja elpymis- ja palautumistukivälineestä tukikelpoisille toimenpiteille myönnettävällä tuella. Komissio toistaa jäsenvaltioille antamansa kehotuksen osoittaa vähintään 22 miljardia euroa nuorisotyöllisyydestä. ²⁶ Harjoittelut mahdollistavat käytännön kokemuksen ja ensikäden tiedon saamisen. Ne helpottavat nuorten pääsyä työmarkkinoille. Tämä tavoite

²² C(2021) 1372, 4. maaliskuuta 2021.

²³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=782&langId=fi>

²⁴ Direktiivit 98/59/EY, 2001/23/EY, 2002/14/EY, 2009/38/EY ja 2001/86 EY.

²⁵ Neuvoston suositus (C 372/01), annettu 30. lokakuuta 2020.

²⁶ COM(2020) 276 final, 1.7.2020.

voidaan kuitenkin saavuttaa vain, jos harjoittelu on laadukasta ja siinä noudatetaan oikeudenmukaisia työoloja.

Työllisyyden ja työntekijöiden tukeminen ei voi onnistua ilman yritysten ja yrittäjien tukemista. Elinvoimainen teollisuus on edelleen keskeinen osa Euroopan tulevaa vaurautta ja keskeinen uusien työpaikkojen lähde. Euroopan teollisuus työllistää noin 35 miljoonaa ihmistä, ja siihen liittyviä työpaikkoja on miljoonia. Maaliskuussa 2020 käynnistetyllä uudella teollisuusstrategialla²⁷ ja kiertotaloutta koskevalla toimintasuunnitelmalla²⁸ komissio on luonut perustan teollisuuspolitiikalle, joka edistää innovatiivisia ja kilpailukykyisiä teollisuuden ekosysteemejä. Tavoitteet eivät ole muuttuneet, ja elpymistä on nopeutettava. Strategiaa päivitetään, jotta varmistetaan edelleen Euroopan kilpailuetu ja häiriönsietokyky ja jotta teollisuus voi edistää vihreää ja digitaalista siirtymää.

Myös pienillä ja keskisuurilla yrityksillä (pk-yrityksillä) on keskeinen rooli työllistävässä elpymisessä.²⁹ Juuri ennen pandemiaa 50 prosenttia pk-yrityksistä, joiden palveluksessa oli vähintään 10 työntekijää, oli palkannut lisää työntekijöitä kolmen edellisen vuoden aikana, ja 44 prosenttia pk-yrityksistä aikoi lisätä työntekijöidensä määrää. Innovointeja toteuttaneet yritykset palkkasivat muita todennäköisemmin lisää työntekijöitä. Pk-yritysten hallitseman palvelualan osuus EU:n bruttokansantuotteesta (BKT) ja työllisyydestä on noin 70 prosenttia, ja näin ollen se luo suurimman osan uusista työpaikoista. Esimerkkinä mainittakoon sosiaali- ja terveysala, jonka kasvupotentiaaliksi arvioidaan 8 miljoonaa työpaikkaa seuraavien 10 vuoden aikana. Naiset ovat ylläpidettyinä tässä työvoiman osassa ja tekevät sekä virallista että epävirallista (ja palkatonta) hoitotyötä. Pandemia iski erityisesti pieniin yrityksiin ja itsenäisiin ammattinharjoittajiin, jotka ovat kohdanneet vakavia vaikeuksia yrittäessään jatkaa toimintaansa. Pk-yritysten ja yrittäjyyden, myös naisyrittäjyyden, tukemista on siksi ensiarvoisen tärkeää vahvistaa, jotta yrittäjiä voidaan auttaa rakentamaan toimintansa uudelleen ja jotta innovatiivisia startup-yrityksiä voidaan auttaa menestymään EU:n elpymisen aikana.

Myös yhteisötalous tuo uusia mahdollisuuksia luomalla työpaikkoja ja vastaamalla keskeisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin monilla aloilla, usein sosiaalisen innovoinnin kautta. Yhteisötalouden palkkatyön osuus kokonaistyövoimasta vaihtelee jäsenvaltiosta riippuen alle yhdestä prosentista kymmeneen prosenttiin, mikä paljastaa merkittävän taloudellisen potentiaalin, joka on vielä hyödyntämättä.

Komissio aikoo

- tarkastella uudelleen vuonna 2022 neuvoston suositusta **harjoittelun laatupuitteista** erityisesti työolojen osalta;
- päivittää **Euroopan uutta teollisuusstrategiaa** vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä vuoden 2020 teollisuusstrategian täytäntöönpanon ja covid-19-pandemiasta saatujen kokemusten pohjalta;

²⁷ COM(2020) 102 final, 10.3.2020.

²⁸ COM(2020) 98 final, 11.3.2020.

²⁹ COM(2020) 103 final, 10.3.2020.

- hyväksyä **yhteisötaloutta koskevan toimintasuunnitelman** vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä ja hyödyntää yhteisötalouden mahdollisuuksia luoda laadukkaita työpaikkoja ja edistää oikeudenmukaista, kestäväää ja osallistavaa kasvua;
- arvioida **kokemuksia, joita on saatu hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisestä eurooppalaisesta tukivälineestä (SURE)**.

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita suunnittelemaan ja panemaan täytäntöön johdonmukaiset toimenpidepaketit, joilla edistetään **tehokasta työllisyyden aktiivitukea (EASE)** covid-19-kriisin jälkeen, hyödyntäen täysimääräisesti tähän tarkoitukseen käytettävissä olevia EU:n varoja;
- jäsenvaltioita panemaan täytäntöön vahvistetun **nuorisotakuun** kiinnittäen erityistä huomiota laadukkaisiin tarjouksiin, joilla tuetaan vakaata integroitumista työmarkkinoille, ja käyttämään EU:n rahoitustukea;
- kansallisia viranomaisia ja työmarkkinaosapuolia varmistamaan **työntekijöille tiedottamisen ja heidän kuulemisensa rakenneuudistusprosessien aikana** EU:n sääntöjen mukaisesti ja **edistämään työntekijöiden osallistumista yritystasolla** työpaikoilla tapahtuvan innovoinnin edistämiseksi;
- kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia tukemaan **yrittäjyyttä**, myös naisyrittäjyyttä, ja edistämään sellaisen ympäristön luomista, joka mahdollistaa pk-yritysten digitalisaation, kestävyuden ja palautumiskyvyn;
- kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia yhdessä teollisuuden, myös pk-yritysten, työmarkkinaosapuolten ja tutkijoiden kanssa osallistumaan komission työhön **teollisuuden ekosysteemien** parissa keskittyen rajat ylittävään ja ekosysteemien väliseen yhteistyöhön, myös teollisuusfoorum³⁰ kautta.

Työtä koskevien normien sovittaminen työn tulevaisuuteen

EU:n työolot kuuluvat maailman parhaisiin. EU:n lainsäädännössä asetetaan vähimmäisvaatimukset työoloille, työajalle, työterveydelle ja -turvallisuudelle sekä henkilöiden tasa-arvoiselle kohtelulle sukupuolesta, etnisestä alkuperästä tai rodusta, vammaisuudesta, uskonnosta tai vakaumuksesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta. Lisäksi siinä taataan liikkuvassa työssä olevien työntekijöiden yhdenvertainen kohtelu kansallisten työntekijöiden kanssa, kun kyseessä ovat työhönpääsy, työolot ja kaikki muut sosiaaliset ja verotukselliset edut. Työelämä on kuitenkin pysyvässä muutoksessa erityisesti digitalisaation vuoksi. Työn organisoinnin ja työsuhteiden uusia muotoja kehittyä, ja ne tuovat uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Täystyöllisyyden saavuttaminen edellyttää paitsi työmarkkinoille osallistumisen merkittävää lisäämistä myös asianmukaisia työoloja, jotka tukevat laadukkaita työpaikkoja. Tämä on työnantajien keskeinen vastuualue. Verotusta olisi siirrettävä työn verotuksesta muihin lähteisiin, jotka tukevat paremmin työllisyyttä ja ovat ilmasto- ja

³⁰ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/dialogue-expert-advice_en

ympäristötavoitteiden mukaisia, ja samalla olisi suojeltava verotuloja riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseksi.

Ensimmäisenä käsiteltävä haaste on työssäkäyvien köyhyys ja eriarvoisuus. EU:n työmarkkinoilla on yhä enemmän pienen palkan ja matalan osaamistason ammatteja, ja perinteiset työehtosopimusneuvottelujen rakenteet heikentyvät joissakin maissa. Eurofound seuraa näitä suuntauksia ja toimittaa edelleen näyttöä työmarkkinasuhteiden ja palkkojen kehityksestä kaikkialla EU:ssa, mukaan lukien toimeentuloon riittävät palkat ja itsenäisten ammatinharjoittajien palkkiot.

Sen varmistaminen, että työstä saa riittävän palkan, on olennaisen tärkeää, jotta työntekijöille ja heidän perheilleen **voidaan taata asianmukaiset työ- ja elinolot** ja jotta voidaan rakentaa oikeudenmukaisia ja selviytymiskykyisiä talouksia ja tukea osallistavaa kasvua. Riittäviä vähimmäispalkkoja koskevien vähimmäisvaatimusten varmistamiseksi kaikkialla EU:ssa ja samalla työehtosopimusneuvottelujen tukemiseksi komissio esitti lokakuussa 2020 ehdotuksen direktiiviksi riittävistä vähimmäispalkoista³¹ kansallisia perinteitä ja työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta kunnioittaen.

Toinen merkittävä nouseva trendi on työntekijän ja itsenäisen ammatinharjoittajan välisen perinteisen rajan hämärtyminen sekä itsenäisten ammatinharjoittajien lisääntyvä heterogeenisyys. Esimerkkinä mainittakoon lisääntynyt määrä haavoittuvassa asemassa olevia itsenäisiä ammatinharjoittajia, jotka työskentelevät alustojen kautta ja toimivat epävarmoissa olosuhteissa. Pandemia on korostanut tätä lähettien kohdalla, erityisesti kun otetaan huomioon heidän mahdollisuutensa sosiaaliturvaan ja heidän terveys- ja turvallisuusriskinsä. Siksi komissio kerää näyttöä erityisesti alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloista. SEUT-sopimuksen 154 artiklan mukaisesti komissio käynnisti helmikuussa 2021 työmarkkinaosapuolten kuulemisen EU:n toimien mahdollisesta suunnasta.³² Kesäkuussa 2020 komissio käynnisti myös aloitteen³³ sen varmistamiseksi, että EU:n kilpailulainsäädäntö ei estä työolojen parantamista työehtosopimusten avulla sitä tarvitsevien itsenäisten ammatinharjoittajien osalta.

Työpaikkojen nopeutettu digitalisointi tuo esiin myös valvontaan, tietojen käyttöön ja algoritmisten hallintatyökalujen käyttöön liittyviä kysymyksiä. Tekoälyjärjestelmiä käytetään usein rekrytoinnin ohjaamiseen, työmäärän seurantaan, palkkauksen määrittämiseen, työurien hallintaan tai prosessien tehokkuuden lisäämiseen sekä vaarallisten työtehtävien suorittamiseen. Algoritmista päätöksentekoa koskeviin haasteisiin, erityisesti vääristyneisiin tietoihin perustuviin päätöksiin, syrjintään ja avoimuuden puutteeseen liittyviin riskeihin, puuttuminen voi parantaa luottamusta tekoälyyn perustuviin järjestelmiin, edistää niiden käyttöönottoa ja suojella perusoikeuksia.

Etätyöstä on pandemian vuoksi tullut monelle tavallista, ja se pysyy todennäköisesti yleisenä myös pitkällä aikavälillä. Mahdollisuus työskennellä missä tahansa milloin

³¹ COM(2020) 682, 28.10.2020.

³² C(2021) 1127 final, 24.2.2021.

³³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_1237 ja https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_21_23

tahansa on ollut ratkaisevaa liiketoiminnan jatkuvuuden kannalta. Etätyö tarjoaa mahdollisuuksia synergiaan ja tehokkuuteen työ- ja yksityiselämän tasapainottamisessa: työmatkojen ja väsymyksen vähentyminen sekä ammatti- ja yksityiselämän joustavampi organisointi voivat johtaa tuottavuuden kasvuun ja tuottaa myönteisen vihreän vaikutuksen. Samalla yleistynyt etätyö herättää tarpeen pohtia muun muassa sopimusperusteisen työajan rajoja sekä työn ja henkilökohtaisen elämän tasapainoa.

Sekä digitalisaatio että etätyö edellyttävät laajaa poliittista keskustelua kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien, erityisesti työmarkkinaosapuolten, kanssa. Eri elinkeinoaloja edustavat työmarkkinaosapuolet allekirjoittivat kesäkuussa 2020 digitalisaatiota koskevan itsenäisen puitesopimuksen³⁴, johon sisältyy yksityiskohtaiset säännöt tavoitettavissa ja tavoittamattomissa olemisesta. Euroopan parlamentti hyväksyi 21. tammikuuta 2021 päätöslauselman³⁵, jonka perustana on valiokunta-aloitteinen lainsäädäntömietintö oikeudesta olla tavoittamattomissa. Päätöslauselmassa komissiota kehoitetaan esittämään ehdotus direktiiviksi vähimmäisvaatimuksista ja -edellytyksistä sen varmistamiseksi, että työntekijät voivat käyttää oikeuttaan olla tavoittamattomissa. Päätöslauselmassa korostetaan myös sitä olennaista roolia, joka työmarkkinaosapuolilla on sellaisten toimenpiteiden määrittämisessä ja täytäntöönpanossa, jotka koskevat oikeutta olla tavoittamattomissa ja oikean tasapainon löytämistä digitalisaation työpaikoille tuomien mahdollisuuksien hyödyntämisen ja sen tuomien vaikeuksien voittamisen välillä. Tätä varten päätöslauselmassa suositellaan ensimmäisenä toimenä, että työmarkkinaosapuolet toteuttavat täytäntöönpanotoimia kolmen vuoden kuluessa.

Kuten komission poliittisissa suuntaviivoissa todetaan, komissio on sitoutunut vastaamaan Euroopan parlamentin valiokunta-aloitteisiin päätöslauselmiin SEUT-sopimuksen 225 artiklan nojalla lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävällä säädöksellä täysin suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteita ja paremman sääntelyn periaatetta noudattaen. Oikeutta olla tavoittamattomissa koskevan komission säädösehdotuksen osalta on SEUT-sopimuksen 154 artiklan mukaisesti kuultava EU:n työmarkkinaosapuolia, jotka voivat päättää toimia sopimusten avulla.

Komissio kehottaa työmarkkinaosapuolia etsimään yhteisesti sovittuja ratkaisuja haasteisiin, jotka liittyvät etätyöhön, digitalisaatioon ja oikeuteen olla tavoittamattomissa. Komissio arvioi nykyisiä käytäntöjä ja sääntöjä, jotka liittyvät oikeuteen olla tavoittamattomissa, ja tukee ennakoivasti työmarkkinaosapuolia niiden pyrkimyksissä helpottaa keskusteluja ja parhaiden käytäntöjen tunnistamista. Tuleva työaikadirektiivin³⁶ täytäntöönpanoa koskeva kertomus tarjoaa myös mahdollisuuden pohtia etätyön vaikutuksia työaikaan.

Komissio aikoo

- esittää vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä **alustatyöntekijöiden työoloja koskevan lainsäädäntöehdotuksen** työmarkkinaosapuolten kuulemisen jälkeen;

³⁴ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=521&langId=en&agreementId=5665>

³⁵ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0021_FL.pdf

³⁶ Direktiivi 2003/88/EY, annettu 18. marraskuuta 2003.

- tehdä vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä aloitteen sen varmistamiseksi, että **EU:n kilpailulainsäädäntö** ei estä (joidenkin) itsenäisten ammatinharjoittajien työehtosopimuksia;
- tekoälyä koskevan valkoisen kirjan mukaisesti ehdottaa **EU:n asetusta tekoälystä** vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä tekoälyn luotettavaa käyttöönottoa varten EU:n taloudessa, myös työpaikoilla kaikissa työn muodoissa;
- antaa vuonna 2022 kertomuksen **työaikadirektiivin täytäntöönpanosta**;
- varmistaa asianmukaiset **jatkotoimet Euroopan parlamentin päätöslauselmalle**, jossa annettiin suosituksia komissiolle **oikeudesta olla tavoittamattomissa**.

Komissio kannustaa

- työmarkkinaosapuolia seuraamaan **digitalisaatiota koskevaa itsenäistä puitesopimustaan** erityisesti tavoitettavissa ja tavoittamattomissa olemista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta ja tutkimaan 1) toimenpiteitä, joilla varmistetaan oikeudenmukaiset etätyöolot, ja 2) toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että kaikki työntekijät voivat tosiasiallisesti käyttää oikeutta olla tavoittamattomissa.

Työterveyden ja -turvallisuuden normit uudenlaisessa työelämässä

Työterveyden ja -turvallisuuden normien parantaminen on olennaisen tärkeää työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi, mutta se hyödyttää myös työn tuottavuutta, työllisyyttä ja taloutta yleisesti. Työtapaturmat ja työperäiset sairaudet pienentävät BKT:tä vuosittain arviolta noin 3,3 prosenttia EU:ssa. Euroopan työterveyden ja -turvallisuuden politiikkakehys ja säännöt ovat parantaneet työoloja merkittävästi viime vuosikymmenen aikana. Kuolemaan johtaneiden työtapaturmien määrä on laskenut lähes 30 prosenttia.

Nopeiden teknologisten ja yhteiskunnallisten muutosten vuoksi EU:n työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehystä on päivitettävä. Pandemia on osoittanut, että asianmukaiset terveys- ja turvallisuustoimenpiteet ovat välttämättömiä. Digitalisaation kiihtyminen muuttaa työympäristön käsitettä, työn luonnetta ja sisältöä, työaikajärjestelyjä ja työsuhteita. Tässä yhteydessä psykososiaaliset ja organisatoriset riskitekijät voivat lisätä työhön liittyvää stressiä, heikkoa mielenterveyttä sekä ergonomisia ja turvallisuusriskejä. Tämä on erityisen haastavaa mikroyrityksissä ja pk-yrityksissä.

Terveellisten ja turvallisten työympäristöjen varmistaminen on siksi erittäin tärkeää työntekijöiden suojelemiseksi, tuottavuuden ylläpitämiseksi ja talouden kestäväen elpymisen mahdollistamiseksi. EU:n uudessa työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehyksessä asetetaan keskeiset periaatteet ja tavoitteet jäsenvaltioiden, työmarkkinaosapuolten ja muiden sidosryhmien koordinoitulle toiminnalle työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden parantamiseksi.

Komissio aikoo

- esittää vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä **uuden työterveyden ja -turvallisuuden strategiakehyksen vuosiksi 2021–2027** työntekijöiden suojelunormien päivittämiseksi ja perinteisten ja uusien työperäisten riskien torjumiseksi;
- työmarkkinaosapuolten meneillään olevan kuulemisen tulosten perusteella esittää vuonna 2022 lainsäädäntöehdotuksia **työntekijöiden vaarallisille kemikaaleille, myös asbestille, altistumisen vähentämiseksi edelleen.**³⁷

Komissio kannustaa

- viranomaisia ja työmarkkinaosapuolia varmistamaan **voimassa olevien sääntöjen soveltamisen ja täytäntöönpanon.**

Työvoiman liikkuvuus

Liikkuvuudella on keskeinen asema Euroopan yhdentymisessä. Komissio on ehdottanut viime vuosina kunnianhimoista ohjelmaa oikeudenmukaista työvoiman liikkuvuutta varten. Se sisältää EURES-portaalin³⁸ uudistuksen, työntekijöiden lähettämistä koskevien sääntöjen³⁹ uudelleentarkastelun, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevien sääntöjen⁴⁰ tarkistamisen, maantieliikenteen liikkuvissa tehtävissä toimivia henkilöitä (myös kuljettajien lähettämistä) koskevat toimintapoliittiset ohjeet⁴¹ ja uudet sosiaaliset säännöt⁴², pimeän työn torjunnan ja Euroopan työviranomaisen (ELA)⁴³ perustamisen. Nyt keskitytään näiden sääntöjen täysimääräiseen täytäntöönpanoon ja sen valvontaan. Komissio tukee yhdessä Euroopan työviranomaisen kanssa kansallisia viranomaisia ja työsuojeluviranomaisia esimerkiksi kehittämällä valmiuksia ja antamalla tietoa oikeuksista ja velvollisuuksista ulkomailla työskennellessä.

Covid-19-pandemia on tuonut esiin monien liikkuvassa työssä olevien työntekijöiden, myös kausityöntekijöiden, epävarmat työolot. Heidän oikeuksiensa ja työolojensa suojeleminen ja parantaminen ja samalla sen mahdollistaminen, että työvoiman liikkuvuus toimii saumattomasti yritysten ja hallintotahojen kannalta, on olennaisen tärkeää sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta. Komissio esitti toimenpiteitä sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamiseksi, myös työvoiman liikkuvuuden osalta, pitkän aikavälin toimintasuunnitelmassaan⁴⁴. Komissio antoi suuntaviivat työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta⁴⁵ ja kausityöntekijöistä⁴⁶ EU:ssa covid-19-epidemian yhteydessä. Jatkotoimena kerätään parhaillaan näyttöä vuokratyön käytöstä erityisesti rajat ylittävän työn yhteydessä. Sen perusteella komissio

³⁷ 17. joulukuuta 2020 käynnistetyn työmarkkinaosapuolten kuulemisen jälkeen (C(2020) 8944 final).

³⁸ [EURES-portaali](#).

³⁹ Direktiivi (EU) 2018/957, annettu 28. kesäkuuta 2018.

⁴⁰ COM(2016) 815 final, 14.12.2016.

⁴¹ COM(2020) 789, 9.12.2020.

⁴² [Asetus \(EU\) 2020/1054, annettu 15. heinäkuuta 2020](#).

⁴³ Asetus (EU) 2019/1149, annettu 20. kesäkuuta 2019.

⁴⁴ COM(2020) 94 final, 3.3.2020.

⁴⁵ 2020/C 102 I/03, 30.3.2020.

⁴⁶ C(2020) 4813 final, 16.7.2020.

voi arvioida EU:n tason lainsäädäntötoimien tai muiden toimien tarvetta, erityisesti vuokratyödirektiivin⁴⁷ mahdollista tarkistamista.

Komissio aikoo

- tehdä yhteistyötä Euroopan työviranomaisen kanssa työvoiman liikkuvuutta koskevien EU-sääntöjen asianmukaisen täytäntöönpanon ja sen valvonnan osalta, valmiuksien kehittämiseksi tiedotustoimia ja työsuojelutarkastuksia varten kansallisella tasolla, sekä liikkuvassa työssä olevien työntekijöiden, myös kausityöntekijöiden, suojelun osalta. **Vuonna 2024 komissio aikoo arvioida Euroopan työviranomaisen toimintaa suhteessa sen tavoitteeseen ja tehtäviin ja mahdollisesti arvioida uudelleen sen toimeksiannon laajuutta.**

Komissio kannustaa

- Euroopan parlamenttia ja neuvostoa saattamaan päätökseen neuvottelut **sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevien sääntöjen tarkistamisesta;**
- viranomaisia ja työmarkkinaosapuolia tekemään yhteistyötä **liikkuvassa työssä olevien työntekijöiden, myös kausityöntekijöiden, oikeuksien suojelemiseksi.**

3.2 OSAAMINEN JA TASA-ARVO

Investoiminen osaamiseen ja koulutukseen uusien mahdollisuuksien avaamiseksi kaikille

Osaava työvoima on vauraan vihreän ja digitaalisen talouden moottori, jonka voimanlähteenä toimivat innovatiiviset ideat ja tuotteet sekä teknologinen kehitys. Koulutusjärjestelmät ovat avainasemassa luotaessa perusta elinikäiselle oppimiselle, työllistettävyydelle ja yhteiskuntaan osallistumiselle. Investointeja oppimiseen on jatkettava, koska opitun häviämällä on kielteisiä pitkän aikavälin vaikutuksia tuottavuuteen ja BKT:n kasvuun.

Vihreä ja digitaalinen siirtymä voimistavat tarvetta investoida jatkuvasti koulutusjärjestelmiin. Peruskoulutus, varhaiskasvatus mukaan lukien, muodostaa pohjan nopeasti muuttuvissa yhteiskunnissa tarvittavien perus- ja monialaisten taitojen kehittämiseksi. Siihen perustuvat myös myöhempi oppiminen ja taitojen kehittäminen. Yksi tärkeä menestystekijä sen varmistamisessa, että niin lapsilla, nuorilla kuin aikuisillakin on mahdollisuus nykyaikaiseen koulutukseen, on itse koulujen ja ammatillisten koulutuskeskusten modernisointi. Ympäristökestävyyteen kasvattaminen alkaa varhaisessa iässä. Komissio aikoo ehdottaa neuvoston suositusta⁴⁸, jossa kehoitettaisiin sisällyttämään luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin liittyvien asioiden käsittely osaksi koulutusta. Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen alaisilla vihreän kehityksen ohjelman lippulaivahankkeilla, kuten ”Energiantuotannon

⁴⁷ Direktiivi 2008/104/EY, annettu 19. marraskuuta 2008.

⁴⁸ COM(2020) 625 final, 30.9.2020.

tehostaminen”, ”Kunnostaminen” ja ”Lataus ja tankkaus”, tuetaan uudenlaisen vihreän osaamisen hankkimista ja avataan uusia vihreään teknologiaan liittyviä työllistymismahdollisuuksia.

Lisäksi Digitaalisen koulutuksen vuosien 2021–2027 toimintasuunnitelmalla⁴⁹ ja tulevan Euroopan digitaalisen koulutuksen keskuksen avulla pyritään tukemaan tehokkaan digitaalisen koulutuksen ekosysteemin kehittämistä Euroopassa ja parantamaan digitaalisia taitoja ja osaamista, jotta digitalisaatiossa on sijaa kaikille. Näiden tavoitteiden merkitys korostui entisestään covid-19-kriisin aikana, kun muita heikommista lähtökohdista tulevilla lapsilla ja nuorilla oli suuria esteitä verkko-opiskeluun osallistumisessa ja opintojensa jatkamisessa.

Korkeakoulut ja ammatillinen koulutus varmistavat, että nykyisellä ja tulevalla työvoimalla on asianmukainen osaamistaso, jotta se voi antaa oman panoksensa elpymiseen. Eurooppalaisella koulutusalueella, vuoden 2020 osaamisohjelmalla⁵⁰, digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelmalla sekä kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta annetulla neuvoston suosituksella⁵¹ tuetaan jäsenvaltioita näihin haasteisiin vastaamisessa. Eurooppalainen tutkimusalue toimii myös Euroopan kilpailukykyyn ja kestävyysperustana, mikä auttaa avaamaan mahdollisuuksia innovoinnin avulla.⁵²

Jotta voidaan saavuttaa vuoden 2030 osaamistavoite, jonka mukaan 60 prosenttia aikuisista osallistuu oppimiseen joka vuosi, tarvitaan jatkuvia julkisia ja yksityisiä investointeja, joilla voidaan helpottaa työikäisten koulutusmahdollisuuksia. EU:n lisärahoituksen tarjoamat mahdollisuudet ovat ennennäkemättömät. ESR+⁵³, jonka talousarvio on 88 miljardia euroa⁵⁴, on jatkossakin tärkeä osaamisen ja koulutuksen rahoituslähde, ja Erasmus+⁵⁵, jonka talousarvio on yli 26 miljardia euroa⁵⁶, edistää osaamisen kehittämistä ja investointeja koulutusjärjestelmiin, erityisesti Eurooppayliopistojen ja ammatillisen huippuosaamisen keskusten kaltaisiin hankkeisiin. Jäsenvaltiot hyötyvät myös Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) tuesta koulutusinfrastruktuurille ja opetusvälineille sekä teknisen tuen välineestä⁵⁷, jonka tuella laaditaan osallistavia strategioita aikuisten täydennys- ja uudelleen koulutusta varten, suunnitellaan sertifiointi- ja validointijärjestelmiä sekä edistetään oppimisen jatkuvuutta ja ammatillisen koulutuksen tarjoajien välistä liikkuvuutta.

Koulutukseen tehtäviä investointeja ja uudistuksia voidaan rahoittaa myös elpymis- ja palautumistukivälineestä, kuten esitetään uudelleen- ja täydennyskoulutusta koskevassa komission lippulaivahankkeessa sekä tämän toimintasuunnitelman kanssa samanaikaisesti annettavassa komission suosituksessa tehokkaasta

⁴⁹ Digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma 2021–2027.

⁵⁰ COM(2020) 274 final, 1.7.2020.

⁵¹ Neuvoston suositus (C 417/01), annettu 24. marraskuuta 2020.

⁵² COM(2020) 628 final, 30.9.2020.

⁵³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_21_225

⁵⁴ Vuoden 2018 hintoina.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_20_2317

⁵⁶ Talousarvio 24,5 miljardia euroa käyppinä hintoina ja 1,7 miljardin euron lisäys vuoden 2018 hintoina.

⁵⁷ Neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10. helmikuuta 2021.

työllisyyden aktiivituesta (EASE-järjestelmä). Lisäksi on kannustettava sekä suuria että pieniä yrityksiä tekemään uusia yksityisiä investointeja. Marraskuussa 2020 julkistettu osaamissopimus⁵⁸ on osa uutta osaamisohjelmaa. Se on eri alueet, alat ja arvoketjut kattava yhteinen sitoutumismalli yrityksille, jotka ovat sitoutuneet kehittämään työvoimansa osaamista. Koulutukseen tehtäviä investointeja käsittelevä asiantuntijaryhmä tukee jäsenvaltioita tehokkaan ja vaikuttavan rahoituksen suunnittelussa.

Jos yksilöille halutaan antaa mahdollisuus osallistua oppimiseen koko elämänsä ja uransa ajan, myös politiikkaa on tarkasteltava uudelleen. Kuten vuoden 2020 osaamisohjelmassa todetaan, oikeus yksilöllisiin oppimistileihin voi auttaa eurooppalaisia vaikuttamaan uraansa ja samalla avata koulutukseen osallistumista varten tarvittavat rahoituskeinot. Hyvin suunniteltuihin laatukeyhyksiin sekä ohjauksen ja osaamisen validointiin yhdistettynä niillä voi olla tärkeä rooli. Mikrotutkintojen kaltaisilla innovatiivisilla välineillä voidaan mahdollistaa joustavat oppimispolut ja tukea työntekijöitä työssään tai ammatillisissa siirtymissä. Koulutuksen voimakkaampi painottaminen työmarkkinaosapuolten välisissä työehtosopimuksissa voi parantaa laadukkaiden koulutusmahdollisuuksien saatavuutta työpaikalla, myös oppisopimuskoulutuksessa.

Euroopan elpyminen edellyttää myös uusien osaajien houkuttelemista. Euroopan ikääntyvä ja vähenevä väestö aiheuttaa rakenteellisia paineita työmarkkinoille, ja osaamisesta on pulaa eri alueilla ja eri aloilla. Kuten uudessa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksessa⁵⁹ todetaan, komissio pyrkii varmistamaan, että EU:n oikeudellisella maahanmuuttokeyhyksellä hyödytetään eurooppalaisia yhteiskuntia ja talouksia houkuttelemalla osaajia ja helpottamalla EU:n tarvitsemien eri osaamistason työntekijöiden maahanpääsyä sekä kolmansien maiden työntekijöiden liikkuvuutta EU:ssa. Kotouttamista ja osallisuutta koskevalla toimintaohjelmalla⁶⁰ edistetään muun muassa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksia ja heidän osaamisensa tunnistamista.

Komissio aikoo

- ehdottaa vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä **korkeakoulutuksen muutosohjelmaa**, jonka avulla pystytään hyödyntämään korkeakoulujen kaikkia mahdollisuuksia antaa oma panoksensa kestäväan, osallistavaan, vihreään ja digitaaliseen siirtymään tähtäävässä elpymisessä;
- ehdottaa vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä **yksilöllisiä oppimistilejä koskevaa aloitetta**, jolla pyritään poistamaan koulutuksen saatavuuden esteet ja antamaan aikuisille mahdollisuus hallita urasiirtymiä;
- ehdottaa vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä **eurooppalaista lähestymistapaa mikrotutkintoihin** joustavien oppimispolkujen ja työmarkkinasiirtymien helpottamiseksi;

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=fi>

⁵⁹ COM(2020) 609 final, 23.9.2020.

⁶⁰ COM(2020) 758 final, 24.11.2020.

- ehdottaa vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä **osaamispakettia**, johon sisältyy pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta annetun direktiivin 2003/109/EY tarkistaminen, jotta voidaan luoda todellinen EU:ssa pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema, yhdistelmä lupadirektiivin 2011/98/EU uudelleentarkastelu sen soveltamisalan yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi (mukaan lukien matalan ja keskitason osaamistason työntekijöiden maahanpääsy- ja oleskeluedellytykset) sekä vaihtoehtojen laatiminen EU:hun kolmansista maista tulevien pätevien työntekijöiden osaamisreservin kehittämiseksi;

Komissio kannustaa

- **osaamissopimuksen** hengessä alueita ja teollisuuden ekosysteemeihin ja arvoketjuihin kuuluvia yrityksiä, myös pk-yrityksiä, tekemään yhteistyötä, jakamaan tietoa ja kehittämään yhdessä osaamista koskevan tiedon hankintaan liittyviä ratkaisuja ja täydennyskoulutusta koskevia räätälöityjä ratkaisuja;
- jäsenvaltioita panemaan täytäntöön **ammattillista koulutusta koskevassa neuvoston suosituksessa** vahvistettua ammattillista koulutusta koskevaa politiikkaa ja EU:n tason tavoitteita sekä tekemään asiaankuuluvia toimia ja investointeja;
- jäsenvaltioita laatimaan kattavia politiikkoja, joilla tarjotaan kaikille **mahdollisuus laadukkaaseen koulutukseen** asiaa koskevien neuvoston suositusten⁶¹ mukaisesti ja tarjotaan kohdennettua tukea heikommassa asemassa oleville oppijoille kriisin kielteisten vaikutusten kompensoimiseksi.

Tasa-arvon unionin luominen

Yhteiskuntamme ja taloutemme monimuotoisuus on vahvuus. Sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä on kielletty EU:ssa. Yhdenvertainen kohtelu ja tasa-arvoiset mahdollisuudet edellyttävät tehokasta, asianmukaisesti täytäntöön pantua ja ajantasaista oikeudellista kehystä. Komissio valmistelee parhaillaan yhteistä kertomusta yhdenvertaista kohtelua työssä koskevan direktiivin⁶² ja rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua koskevan direktiivin⁶³ soveltamisesta määrittääkseen kummankin direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät parhaat käytännöt sekä tärkeimmät tulevat haasteet, ja tekee mahdollisesti lainsäädäntöehdotuksia puutteiden korjaamiseksi. Komissio on myös esittänyt tasa-arvon unionia koskevia kunnianhimoisia strategioita, joilla luodaan synergioita yhtäläisten mahdollisuuksien luomiseksi kaikille.⁶⁴

⁶¹ Neuvoston suositus ST/9010/2018/INIT, annettu 22. toukokuuta 2018; neuvoston suositus ST/9009/2018/INIT, annettu 22. toukokuuta 2018; neuvoston suositus ST/9015/2019/INIT, annettu 22. toukokuuta 2019.

⁶² Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27. marraskuuta 2000.

⁶³ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29. kesäkuuta 2000.

⁶⁴ EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025 (COM(2020) 565 final), 18.9.2020. Romanian tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys vuosiksi 2020–2030 (COM(2020) 620 final), 7.10.2020. Kotouttamista ja osallisuutta koskeva toimintasuunnitelma 2021–2027 (COM(2020) 758 final), 24.11.2020. Tasa-arvon unioni: hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025 (COM(2020) 698 final), 12.11.2020.

Stereotyyppien ja syrjinnän torjuminen työssä, koulutuksessa, sosiaaliturvassa, asumisessa ja terveydenhuollossa edellyttää päättäväisiä toimia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla, myös työmarkkinaosapuolilta, kansallisilta tasa-arvoelimiltä, yrityksiltä ja kansalaisyhteiskunnalta. Toimia voidaan tukea EU:n varoista, kuten ESR+:sta, EAKR:stä, Luova Eurooppa -ohjelmasta ja Erasmus-ohjelmasta. Kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman talousarvo on yhteensä yli 1,55 miljardia euroa. Ohjelmalla edistetään sukupuolten tasa-arvoa sekä kaikkien yhdenvertaista kohtelua ja yhtäläisiä oikeuksia demokraattisempien, monipuolisempien ja avoimempien yhteiskuntien edistämiseksi.⁶⁵

Erityisen kiireesti toimia tarvitaan sukupuoleen perustuvien stereotyyppien ja syrjinnän torjumiseksi. Viime vuosikymmenellä saavutetusta edistyksestä huolimatta naisten työllisyysaste ja palkkataso ovat edelleen jäljessä miesten vastaavista. Naiset ovat edelleen vakavasti aliedustettuina päättäjinä, erityisesti ylimmän johdon tehtävissä ja yritysten hallituksissa. Vuosia 2020–2025 koskevan sukupuolten tasa-arvostrategian⁶⁶ täytäntöönpanolla EU jatkaa sukupuoleen perustuvan väkivallan ja sukupuolistereotyyppien torjuntaa sekä naisten päätöksentekoon osallistumisen lisäämiseen ja sukupuolten välisten erojen kaventamiseen tähtäävää työtä työmarkkinoilla sekä palkka- ja eläkekysymyksissä. Komissio pyrkii edelleen saamaan hyväksytyksi vuonna 2012 tehdyn direktiiviehdotuksen naisten osuudesta yritysten johtokunnissa⁶⁷. **Tämän toimintasuunnitelman ohella komissio ehdottaa direktiiviä, jolla tiukennetaan miesten ja naisten samaa palkkaa samasta tai samanarvoisesta työstä koskevan periaatteen soveltamista palkkauksen avoimuutta koskevien toimenpiteiden ja täytäntöönpanomekanismien avulla.**⁶⁸ Komissio kartoittaa myös parhaita käytäntöjä, joilla eläkejärjestelmissä voidaan huolehtia eläkeoikeuksien toteutumisesta hoitovelvoitteisiin liittyvien urakatkojen aikana, ja edistää parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden, työmarkkinaosapuolten ja eläkealan sidosryhmien välillä.

Työn ja yksityiselämän yhteensovittamista voidaan helpottaa asianmukaisilla toimilla. Palkallisen vapaan tarjoamisella voi olla myönteinen vaikutus erityisesti naisten työllisyysasteeseen, ja se voi osaltaan pienentää sukupuolten työllisyyseroa. Tässä yhteydessä merkitystä on myös vanhempainetuuksien tasolla ja malleilla sekä mahdollisuudella jakaa vapaat tasapuolisesti miesten ja naisten kesken. Työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevan direktiivin⁶⁹ mukaisesti EU aikoo jatkossakin edistää hoivavastuun ja työhön liittyvien velvollisuuksien tasa-arvoista jakamista.

Kohtuuhintaisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen saatavuudella sekä laadukkaalla pitkäaikaishoidolla on vahva myönteinen vaikutus vanhempien ja erityisesti naisten työllisyystilanteeseen, ja ne ovat merkittävä sukupuolten palkka- ja eläke-eroja määrittävä tekijä. EU on keskimäärin saavuttanut vuonna 2002 asetetut Barcelonan tavoitteet, joiden mukaan varhaiskasvatukseen tulisi osallistua alle 3-vuotiaista lapsista

⁶⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_20_2491.

⁶⁶ COM(2020) 152 final, 5.3.2020.

⁶⁷ COM(2012) 614 final, 14.11.2012.

⁶⁸ COM(2021) 93, 4.3.2021.

⁶⁹ Direktiivi (EU) 2019/1158, annettu 20. kesäkuuta 2019.

33 prosenttia (EU27:ssä osuus vuonna 2019 oli 35,5 prosenttia) ja yli 3-vuotiaista mutta alle esikouluikäisistä 90 prosenttia (EU27:ssä osuus vuonna 2019 oli 90 prosenttia). Tavoitteisiin on kuitenkin vielä matkaa monissa jäsenvaltioissa, jotka eivät ole saavuttaneet vaadittuja tasoja varsinkaan pienituloisissa kotitalouksissa asuvien tai kaikkein pienimpien lasten osalta. Barcelonan tavoitteiden tarkistamisella pyritään nostamaan etenkin heikoimmin suoriutuvien jäsenvaltioiden tasoa ja siten parantamaan naisten osallistumista työmarkkinoille.

Vammaisilla henkilöillä on merkittäviä esteitä koulutuksessa, työllisyydessä, sosiaaliturvassa, asumisessa ja terveydenhuollossa. Euroopan vammaisstrategian 2010–2020 arviointi⁷⁰ osoittaa, että EU on edistänyt merkittävästi vammaisten henkilöiden esteettömyyttä ja oikeuksia. Terveydenhuollon, työllisyyden, koulutuksen ja osaamisen kaltaisilla aloilla edistyminen on kuitenkin ollut vähäisempää tai epätasaisempaa. Vammaisstrategian arvioinnin pohjalta ja yhtäläisten mahdollisuuksien lisäämiseksi EU:ssa **komissio hyväksyi yhdessä tämän toimintasuunnitelman kanssa vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan uuden strategian vuosiksi 2021–2030**⁷¹ vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen tavoitteiden mukaisesti.

Komissio aikoo

- julkaista vuoden 2021 ensimmäisellä vuosineljänneksellä **yhteisen kertomuksen yhdenvertaista kohtelua työssä ja rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua koskevien direktiivien soveltamisesta** ja esittää vuoteen 2022 mennessä lainsäädäntöä, jota tarvitaan puutteiden korjaamiseksi, erityisesti tasa-arvoelinten roolin vahvistamiseksi;
- esittää vuonna 2022 varhaiskasvatusta koskevien **Barcelonan tavoitteiden tarkistusta**;
- ehdottaa vuoden 2021 neljännellä vuosineljänneksellä **lainsäädäntöä naisiin kohdistuvan sukupuoleen perustuvan väkivallan torjumiseksi**, sukupuoleen perustuva työpaikkahäirintä mukaan luettuna.

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita edistämään neuvostossa käytäviä neuvotteluja komission ehdotuksesta horisontaaliseksi **yhdenvertaista kohtelua koskevaksi direktiiviksi**⁷² ja saattamaan ne päätökseen;
- jäsenvaltioita hyväksymään ja panemaan täytäntöön **ehdotuksen neuvoston suositukseksi romanien tasa-arvosta, osallisuudesta ja osallistumisesta**⁷³;
- jäsenvaltioita panemaan täytäntöön **työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevan direktiivin** elokuuhun 2022 mennessä;

⁷⁰ SWD(2020) 289, 20.11.2020.

⁷¹ COM(2021) 101, 3.3.2021.

⁷² COM(2008) 426 final, 2.7.2008.

⁷³ COM(2020) 621 final, 7.7.2020.

- jäsenvaltioita edistämään neuvostossa käytäviä neuvotteluja komission ehdotuksesta **naisten osuutta yritysten johtokunnissa koskevaksi direktiiviksi** ja saattamaan ne päätökseen;
- jäsenvaltioita tarjoamaan saavutettavaa ja kohtuuhintaista varhaiskasvatusta kaikille pienille lapsille kaikkialla Euroopassa **laadukkaista varhaiskasvatusjärjestelmistä annetun neuvoston suosituksen**⁷⁴ mukaisesti;
- yrityksiä ottamaan käyttöön mekanismeja, joilla **torjutaan syrjiviä käytäntöjä** rekrytoinneissa, valinnoissa ja ylennyksissä sekä edistetään moninaisuutta työpaikoilla.

3.3 SOSIAALINEN SUOJELU JA SOSIAALINEN OSALLISUUS

Ihmisarvoinen elämä

Sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja köyhyiden torjuminen ovat eurooppalaisen elämäntapamme keskeisiä arvoja. Vaikka köyhyys on vähentynyt viime vuosikymmenen aikana, eriarvoisuudessa suuntaus ei ole ollut samanlainen. Heikoimmassa asemassa olevien suhteellinen tulotilanne ei ole parantunut. Pandemia pahentaa olemassa olevaa eriarvoisuutta, mikä nostaa esiin mahdollisia puutteita sosiaalisen suojelun riittävydessä ja kattavuudessa. **Jotta päästäisiin vuodelle 2030 asetettuun tavoitteeseen vähentää köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden määrää vähintään 15 miljoonalla,** yhdennetty lähestymistapa on olennaisen tärkeä, jotta voidaan vastata tarpeisiin kaikissa elämänvaiheissa ja pureutua köyhyiden ja sosiaalisen syrjäytymisen perimmäisiin syihin.

Sukupolvelta toiselle välittyvän huono-osaisuuden kierteen katkaiseminen alkaa lapsiin tehtävistä investoinneista, joilla voidaan pienentää eroja huono-osaisten ja paremmassa asemassa olevien lasten välillä keskeisten palvelujen saatavuuden osalta, edistää kaikkien lasten yhtäläisiä mahdollisuuksia EU:ssa ja ehkäistä köyhien perheiden lasten riskiä joutua köyhyysuhan alle myös aikuisina. Tätä varten tarvitaan kohdennettuja kansallisia toimenpiteitä ja investointeja lasten köyhyiden, eriarvoisuuden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi. Komissio tukee jäsenvaltioita näissä toimissa poliittisella ohjauksella, muun muassa maakohtaisilla suosituksilla, työllisyys- ja sosiaalipolitiikan lujittamiseksi, sosiaalipalveluihin ja sosiaaliseen infrastruktuuriin investoimiseksi sekä EU:n rahoituksen hyödyntämiseksi mahdollisimman tehokkaasti. Myös Eurooppalaisen koulutusalueen⁷⁵ uudella ”Tie koulumenestykseen” -aloitteella autetaan osaltaan rikkomaan koulutustason ja suoriutumisen sekä sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen taustan välistä sidosta.

Vähimmäistoimeentulojärjestelmät ovat välttämättömiä sen varmistamiseksi, ettei ketään jätetä jälkeen. Vaikka kaikissa jäsenvaltioissa on käytössä jokin vähimmäistoimeentulojärjestelmä, niissä on huomattavaa vaihtelua riittävyyden, kattavuuden, hyödyntämistason ja aktiivisiin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin

⁷⁴ Neuvoston suositus 2019/C 189/02, annettu 22. toukokuuta 2019.

⁷⁵ COM(2020) 625 final, 6.5.2020.

nivoutumisen osalta sekä yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistavien tavaroiden ja palvelujen, myös sosiaalipalvelujen, saatavuuden osalta. Monissa tapauksissa tukikelpoisuusperusteita ja etuuksien tasoa olisi nykyaikaistettava.

Kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus on kasvava huolenaihe monissa jäsenvaltioissa, monilla alueilla ja monissa kaupungeissa. Asunnottomuus lisääntyy useimmissa jäsenvaltioissa. Vaikka asunnottomuuden poistamiseen tähtäävän politiikan onnistuminen edellyttää räätälöityä paikallista tai alueellista lähestymistapaa, monet sidosryhmät ovat vaatineet⁷⁶ eurooppalaista ponnistusta asunnottomuuden poistamiseksi kaikkialla EU:ssa vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi energiaköyhyydestä kärsii lähes 34 miljoonaa eurooppalaista, joilla ei ole varaa pitää kotiaan lämpimänä, mikä saattaa tarkoittaa, että monien perheiden ei ole mahdollista saada kohtuuhintaista ja laadukasta asuntoa. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman täytäntöönpano, mikä tapahtuu rakennusten perusparannusaaltoa koskevan aloitteen⁷⁷, energiaköyhyyttä koskevan komission suosituksen⁷⁸, energiatehokkuusdirektiivin⁷⁹ tulevan tarkistuksen ja EU:n energiaköyhyyden seurantakeskuksen paikallisille toimille antaman ohjauksen ja ohjeiden⁸⁰ avulla, auttaa osaltaan lieventämään energiaköyhyyttä ja parantamaan asumisen laatua erityisesti keski- ja pienituloisten kotitalouksien osalta.

Riittävän laadukkaiden peruspalvelujen, kuten vesihuollon, jätevesihuollon, terveydenhuollon, energian, liikenteen, rahoituspalvelujen ja digitaalisen viestinnän, **tosiasiallinen saatavuus** on avainasemassa sosiaalisen ja taloudellisen osallisuuden varmistamisessa. Nämä palvelut voivat myös olla tärkeä työpaikkojen lähde. Palvelujen saatavuutta voivat kuitenkin vaikeuttaa tulot, ikä, alueellinen eriarvoisuus tai infrastruktuurin puute. Investoinnit vihreisiin, digitaalisiin ja sosiaalisiin infrastruktuureihin, myös EU:n koheesiopolitiikan avulla, auttavat ehkäisemään ja torjumaan alueellista eriytymistä ja parantamaan laadukkaiden peruspalvelujen saatavuutta. Yleishyödyllisiä palveluja koskevilla alakohtaisilla EU:n politiikoilla ja sääntelykehyksillä, joihin kuuluvat kuluttajansuojatoimenpiteet, julkisia hankintoja koskevat käytännöt ja palvelujen vähimmäistarjontaa koskevat velvoitteet, on tuettava edelleen jäsenvaltioiden toimia ja edistettävä perustavaroiden ja -palvelujen saatavuutta ja esteettömyyttä. Komissio analysoi parhaillaan tarvetta tarkistaa yleistä ryhmäpoikkeusasetusta⁸¹ ja yleistä taloudellista etua koskevista palveluista laadittua opasta.

Komissio aikoo

- ehdottaa vuoden 2021 ensimmäisellä vuosineljänneksellä **lasten oikeuksia koskevaa EU:n strategiaa ja neuvoston suositusta eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta** sen varmistamiseksi, että köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevilla

⁷⁶ Euroopan parlamentin päätöslauselma 24. marraskuuta 2020 asunnottomuuden vähentämisestä Euroopan unionissa (2020/2802(RSP)).

⁷⁷ COM(2020) 662 final, 17.9.2020.

⁷⁸ Komission suositus (EU) 2020/1563, annettu 14.10.2020.

⁷⁹ Direktiivi 2012/27/EU, annettu 25. lokakuuta 2012.

⁸⁰ <https://www.energypoverty.eu/>

⁸¹ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17. kesäkuuta 2014.

lapsilla on tosiasiallinen mahdollisuus saada peruspalveluita, kuten terveydenhuoltoa ja koulutusta;

- ehdottaa **neuvoston suositusta vähimmäistoimeentulosta** vuonna 2022 jäsenvaltioiden politiikkojen tehokkaaksi tukemiseksi ja täydentämiseksi;
- käynnistää vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä **asunnottomuuden vähentämistä käsittelevän eurooppalaisen foorumin**, jonka tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita, kaupunkeja ja palveluntuottajia parhaiden käytäntöjen jakamisessa ja tehokkaiden ja innovatiivisten lähestymistapojen määrittämisessä;
- käynnistää vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä **kohtuuhintaista asumista koskevan aloitteen** ja siihen liittyvän sadan kaupunkipiirin perusparantamista koskevan pilottihankkeen;
- esitellä vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä **ohjeistukset innovatiivisten ratkaisujen julkisista hankinnoista ja sosiaalisesti vastuullisista julkisista hankinnoista**;
- antaa vuonna 2022 **EU:n kertomuksen peruspalvelujen saatavuudesta**.

Komissio kannustaa

- viranomaisia varmistamaan **sosiaalisten turvaverkkojen tehokkuuden ja kattavuuden** sekä **yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistavat palvelut** niitä tarvitseville;
- kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia lisäämään **sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyvien kriteerien käyttöönottoa julkisissa hankinnoissa** ja edistämään niiden käyttöä komission tulevien ohjeistusten mukaisesti.

Terveydenhuollon edistäminen ja hoidon varmistaminen

Terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitajärjestelmiin on kohdistunut pandemian aikana huomattavaa räsitusta, mikä on lisännyt jo olemassa olevia haasteita, kuten terveydenhuollon jonotusaikojen pidentymistä, rakenteellista henkilöstöpulaa ja terveyserojen kasvua. Terveydenhuoltojärjestelmien uudistuksia ja investointeja järjestelmiin tarvitaan, jotta voidaan lisätä järjestelmien kriisinsietokykyä ja valmiuksia selviytyä nykyisistä ja tulevista kriiseistä, vahvistaa perusterveydenhuoltoa ja mielenterveyshoitoa sekä parantaa laadukkaan terveydenhuollon saatavuutta kaikille ja vähentää sosiaalista, alueellista ja taloudellista eriarvoisuutta terveydenhuollossa. Komissio tukee jäsenvaltioita näissä toimissa tarjoamalla näyttöön perustuvaa tietoa ja jakamalla parhaita käytäntöjä terveydenhuoltojärjestelmien vahvistamiseksi.

Euroopan terveysunionia koskevassa komission tiedonannossa⁸² käsitellään EU:n terveydenhuoltojärjestelmien muutosjoustavuutta, saavutettavuutta ja tehokkuutta. Toimilla parannetaan jäsenvaltioiden kykyä valmistautua ja vastata yhdessä tuleviin terveyskriiseihin ja varmistetaan, että lääkinnällisiä tarvikkeita on saatavilla ja että ne ovat kohtuuhintaisia ja innovatiivisia. Komissio aikoo myös toteuttaa toimenpiteitä, joilla

⁸² COM(2020) 724 final, 11.11.2020.

pannaan täytäntöön Euroopan lääkestrategia⁸³ ja syöväntorjuntaa koskeva eurooppalainen suunnitelma⁸⁴. Uudet tilasto- ja seurantavälineet voivat myös auttaa kartoittamaan paremmin terveyseroja ja korostaa potilaiden näkökulmaa, ja niiden tavoitteena on parantaa heikoimmassa asemassa olevien mahdollisuuksia saada terveystalvueluita.

Myös pitkäaikaishoitajärjestelmien häiriönsietokykyä koetellaan. Hoitopalvelujen kysynnän odotetaan kasvavan ikääntyvässä yhteiskunnassa, ja hoidon laatumormien puute sekä vajuus laadukkaiden palvelujen saatavuudessa muun muassa maaseutualueilla ovat vakava huolenaihe monissa jäsenvaltioissa. Keväällä 2021 julkaistavassa komission ja sosiaalisen suojelun komitean yhteisessä kertomuksessa kartoitetaan, miten kansalliset järjestelmät vastaavat näihin haasteisiin, ja mainitaan aloja, joilla tarvitaan vielä lisätoimia, jotta varmistetaan laadukkaan ja kohtuuhintaisen pitkäaikaishoidon yhtäläinen saatavuus kaikkialla unionissa. Ikääntymistä koskevalla vihreällä kirjalla⁸⁵ käynnistettiin kuuleminen sellaisten alojen tunnistamiseksi, joilla EU:n toimet voivat tuoda eniten lisäarvoa. Pitkäaikaishoidon uudistukset ja siihen tehtävät investoinnit tarjoavat mahdollisuuden lisätä sukupolvien välistä solidaarisuutta, luoda työpaikkoja, rakentaa turvallisempia työ- ja elinympäristöjä ja laajentaa laadukkaiden palvelujen tarjontaa.

Komissio aikoo

- ehdottaa **pitkäaikaishoitoa koskevaa aloitetta** vuonna 2022 puitteiden luomiseksi poliittisille uudistuksille, jotta voidaan ohjata kestävän pitkäaikaishoidon kehittämistä siten, että varmistetaan laadukkaiden palvelujen parempi saatavuus niille, jotka näitä palveluja tarvitsevat;
- ehdottaa uusia välineitä, joilla voidaan entistä paremmin **mitata terveydenhuollon saatavuuden esteitä ja puutteita** (2021–2022);
- ehdottaa vuoden 2021 neljännessä vuosineljänneksellä **eurooppalaista terveystietoaluetta**, jolla lisätään terveystietojen saatavuutta terveydenhuollon, tutkimuksen ja päätöksenteon kehittämiseksi sekä terveydenhuollon digitaalisten palvelujen kehittämisen, käyttöönoton ja soveltamisen edistämiseksi.

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita investoimaan **terveydenhuolto- ja hoiva-alan työntekijöihin** ja parantamaan heidän työolojaan ja koulutusmahdollisuuksiaan;
- jäsenvaltioita tehostamaan **terveydenhuoltojärjestelmiensä digitalisointia** ja puuttumaan **terveyseroihin**.

Sosiaalisen suojelun mukauttaminen uudenlaisen maailman tarpeisiin

Pandemian aikana **monet jäsenvaltiot ovat laajentaneet sosiaalista suojelua kattamaan** myös ryhmiä, jotka eivät aiemmin kuuluneet sosiaalisen suojelun piiriin. Nämä poikkeukselliset toimenpiteet voivat toimia inspiraation lähteenä

⁸³ COM(2020) 761 final, 25.11.2020.

⁸⁴ COM(2021) 44 final, 3.2.2021.

⁸⁵ COM(2021) 50 final, 27.1.2021.

rakenneuudistuksille, joilla parannetaan työttömien, epätyypillisissä työsuhteissa olevien ja itsenäisten ammatinharjoittajien suojelua ja varmistetaan uudistusten kestävä rahoitus sosiaalisen suojelun saatavuudesta vuonna 2019 annetun neuvoston suosituksen⁸⁶ mukaisesti.

Sosiaalisen suojelun rahoitusta ja erityisesti rahoitusmalleja, joilla mahdollistetaan jatkuva solidaarisuus sukupolvien välillä ja sisällä, **on pohdittava edelleen**, jotta voidaan varmistaa yhtäläinen ja kestävä sosiaalisen suojelun saatavuus sen piiriin kuuluville ryhmille sekä sosiaaliturvan kattamien riskien osalta. Tässä on kuitenkin otettava huomioon myös se, että sosiaaliturvamaksuista ja työn verotuksesta saatavat tulot saattavat pienentyä työikäisen väestön vähenemisen myötä.

Kansalliset rajat ylittävä sosiaalinen suojeleminen on hyvin toimivien sisämarkkinoiden edellytys. Digitalisaation helpottamat nykyiset ja uudet työvoiman liikkuvuuden muodot yleisestä rajat ylittävästä etätyöstä eri puolilla EU:ta työskenteleviin digitaalisiin nomadeihin edellyttävät saumatonta vuorovaikutusta liikkuvien työntekijöiden ja hallintojen välillä ja samalla virheiden ja petosten riskin pienentämistä. Innovatiivisilla ratkaisuilla, erityisesti digitaalisilla, voidaan helpottaa kansalaisten fyysistä ja virtuaalista liikkuvuutta, tukea sosiaaliturvaoikeuksien siirrettävyyttä ja hallintojen suorittamaa sosiaaliturvan kattavuuden rajat ylittävää todentamista sekä vastata haasteisiin, joita liittyy ihmisten tunnistamiseen sosiaaliturvan yhteensovittamista varten.

Komissio aikoo

- koota **korkean tason asiantuntijaryhmän**, jonka tehtävänä on tutkia hyvinvointivaltion tulevaisuutta, sen rahoitusta ja yhteyksiä muuttuvaan työelämään ja esittää raportti vuoden 2022 loppuun mennessä;
- käynnistää vuonna 2021 pilottihankkeen, jolla selvitetään vuoteen 2023 mennessä digitaalista ratkaisua liikkuvien kansalaisten ja kansallisten viranomaisten välisen vuorovaikutuksen helpottamiseksi ja sosiaaliturvaoikeuksien rajojen yli siirrettävyyden parantamiseksi (**eurooppalainen sosiaaliturvapassi**). Tässä perustana toimii luotettavaa ja turvallista eurooppalaista sähköistä tunnistamista koskeva aloite (vuoden 2021 toinen vuosineljännes).

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita laajentamaan edelleen sosiaalisen suojelun saatavuutta **sosiaalisen suojelun saatavuudesta annetun neuvoston suosituksen** mukaisesti ja toimittamaan 15. toukokuuta 2021 mennessä kansallisia toimenpiteitä koskevat suunnitelmansa.

4. VOIMIEN YHDISTÄMINEN TOIMIEN TOTEUTTAMISEKSI

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttaminen on EU:n toimielinten, kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja

⁸⁶ Neuvoston suositus (2019/C 387/01), annettu 8. marraskuuta 2019.

kansalaisyhteiskunnan yhteinen poliittinen sitoumus ja vastuu, ja kaikilla osapuolilla on oma tehtävänsä sen toteuttamisessa toimivaltansa mukaisesti. EU tukee näitä toimia kaikilla käytettävissä olevilla välineillä: myöntämällä rahoitusta useiden EU:n rahastojen kautta oikeudenmukaiseen elpymiseen sekä vihreään ja digitaaliseen siirtymään tehtäviin investointeihin; edistämällä kaikkien toimijoiden sitoutumista; ohjaamalla ja koordinoimalla kansallisia talous- ja sosiaalipolitiikkoja talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kautta; panemalla täytäntöön EU:n lainsäädäntöä; ja hyödyntämällä maailmanlaajuisia johtoasemaansa. **Komissio kannustaa kaikkia asianomaisia toimijoita hyödyntämään parhaalla mahdollisella tavalla käytettävissä olevia välineitä sosiaalisen oikeuksien pilarin täytäntöönpanon nopeuttamiseksi.**

Sosiaalialan investointien vapauttaminen EU:n varojen avulla

Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä kaikin tavoin ennennäkemättömässä laajuudessa saataville asetettuja EU:n varoja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisten uudistusten ja investointien tukemiseksi. EU:n pitkän aikavälin talousarvio vuosiksi 2021–2027 yhdessä Next Generation EU -elpymisvälineen kanssa on suurin EU:n talousarviosta koskaan rahoitettu elvytyspaketti. Eurooppaa autetaan toipumaan covid-19-kriisistä ja siirtymään kohti vihreämpää, digitaalisempaa ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa kaikkiaan 1,8 biljoonan euron talousarvion turvin.

Uusi keskeinen rahoitusväline on Next Generation EU -elpymisvälineen alainen elpymis- ja palautumistukiväline, jonka määrärahat ovat 672,5 miljardia euroa. Kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat muodostavat ainutlaatuisen tilaisuuden suunnitella ja rahoittaa investointeja ja uudistuksia, joilla tuetaan sosiaalista ja työllisyyteen keskittyvää elpymistä samalla kun toteutetaan vihreää ja digitaalista siirtymää ja pannaan täytäntöön eurooppalaisen ohjusjakson mukaiset maakohtaiset suositukset.⁸⁷ Elpymis- ja palautumistukivälineen kuuden pilarin mukaisesti jäsenvaltioiden on tehtävä yksityiskohtaisesti selkoa siitä, miten niiden kansallisilla suunnitelmilla vahvistetaan kasvupotentiaalia, työpaikkojen luomista ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista selviytymiskykyä, myös lapsi- ja nuorisopolitiikan avulla, lisätään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia kaikille sekä lievennetään kriisin taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia edistämällä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa ja vahvistamalla näin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja lähentymistä unionissa.

ESR+, jonka määrärahat ovat 88 miljardia euroa, on jatkossakin EU:n tärkein väline sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon tukemiseen ja EU:n kolmen ehdotetun yleistavoitteen saavuttamiseen. Sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpano ja eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä hyväksytyissä maakohtaisissa suosituksissa yksilöidyt haasteet ovat jäsenvaltioiden ESR+:tä koskevien toimenpideohjelmien perustana. Uuden välineen tavoitteena on, että

⁸⁷ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en#documents

- vähintään 25 prosenttia ESR+:n kansallisen tason rahoitusvaroista olisi käytettävä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan. Jäsenvaltioiden, joissa lapsiköyhyys on suurinta, olisi investoitava tästä määrästä vähintään 5 prosenttia toimenpiteisiin, joilla torjutaan lapsiköyhyyttä. Myös kaikkien muiden olisi osoitettava riittävästi varoja tulevan lapsitakuun täytäntöönpanoon. Lisäksi kaikkien jäsenvaltioiden on osoitettava vähintään 3 prosenttia ESR+-osuudestaan aineellisen puutteen torjumiseen;
- nuorisotyöttömyyden torjumiseksi jäsenvaltioiden on varattava vähintään 12,5 prosenttia työelämän tai koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille (NEET-nuoret), jos tähän ryhmään kuuluvien suhteellinen osuus on EU:n keskiarvoa suurempi, kun taas kaikkien muiden jäsenvaltioiden on varattava riittävä määrä vahvistetun nuorisotakuun täytäntöön panemiseksi;
- jäsenvaltioiden on osoitettava riittävä summa työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen valmiuksien kehittämiseen, ja tarkoitukseen olisi varattava 0,25 prosenttia ESR+-rahoituksesta, jos jäsenvaltio on saanut alaa koskevan maakohtaisen suosituksen.

Pilarin täytäntöönpanoon on käytettävissä myös muita varoja. EAKR:stä rahoitetaan infrastruktuuria ja laitteita työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalipalvelujen aloilla. **Oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta** tuetaan taitojen kehittämistä alueilla, joiden ilmastosiirtymästä aiheutuvat sosioekonomiset haasteet ovat erityisen suuria. **Brexit-mukautusvaraus** auttaa torjumaan Yhdistyneen kuningaskunnan EU:sta eroamisen kielteisiä taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia. **REACT-EU**-väline tarjoaa 47,5 miljardia euroa lisärahoitusta vuosina 2021 ja 2022, jotta pandemiaan liittyvistä ensimmäisistä poikkeustoimenpiteistä voidaan siirtyä vaikeuksitta talouden pitkän aikavälin elvytystoimenpiteisiin. **Euroopan globalisaatiorahastosta** tuetaan edelleen työntekijöitä, jotka ovat menettäneet työnsä rakenneuudistusten vuoksi.

Erasmus+-ohjelmalla saadaan koulutus-, nuoriso- ja urheilualat liikkeelle nopean elpymisen ja tulevan kasvun tueksi ja edistetään sekä vihreää että digitaalista osaamista. **Teknisen tuen välineellä** parannetaan hallitusten ja julkishallintojen hallinnollisia valmiuksia toteuttaa uudistuksia vuodeksi 2030 asetettujen työllisyyttä, taitoja ja sosiaalista osallisuutta koskevien yleistavoitteiden mukaisesti. **InvestEU**-ohjelmalla kannustetaan sosiaalisia tavoitteita edistäviin yksityisiin investointeihin erityisen investointi-ikkunan kautta. Siihen sisältyvällä kestävyysarviointilla varmistetaan, että ehdotetuilla investoinneilla on sosiaalisia vaikutuksia, ja sillä tuetaan investointeja yhteisötalouteen ja innovointiin, sosiaaliseen infrastruktuuriin ja osaamiseen. Yhteisötalouden hankkeiden näkyvyyttä voidaan edelleen parantaa lisätoimenpiteillä, kuten erityisellä merkintäjärjestelmällä. **Horisontti Eurooppa** on historian suurin ja kunnianhimoisin tutkimus- ja innovointiohjelma, jolle on sovittu kaikkiaan 94 miljardin euron määrärahoista. Ohjelman tavoitteena on kehittää uutta teknologiaa ja saada aikaan innovatiivisia taloudellisia ja sosiaalisia muutoksia sekä tukea tai mahdollistaa politiikkoja ja investointeja, myös sosiaalisen ja taloudellisen selviytymiskyvyn ja toimenpiteiden kestävyuden vahvistamiseksi. Uudella vuosien 2021–2027 **EU4Health-ohjelmalla**, jonka määrärahat ovat 5,1 miljardia euroa, parannetaan terveydenhuoltojärjestelmien kriisinsietokykyä, jotta EU olisi varustautunut paremmin

tulevaisuutta varten. **Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta** tuetaan maahanmuuttajien kotouttamista ja osallisuutta.

Jäsenvaltioiden olisi rahoitusvarojen kohdentamista suunnitellessaan hyödynnettävä nykyistä enemmän niiden jakaumavaikutusten arviointeja, jotta uudistusten ja investointien vaikutukset eri ryhmien tuloihin voidaan ottaa paremmin huomioon ja avoimuutta talousarvioiden ja toimien sosiaalisista vaikutuksista lisätään. Kansalliset viranomaiset voivat ottaa käytännön yleiseen käyttöön, ja sillä voidaan täydentää komission toimia, joilla kannustetaan julkisen taloudenpidon laadun parantamiseen, avoimeen ja oikeudenmukaisempaan verotukseen sekä sosiaalisesti kestäviin investointeihin ja rahoitukseen.

Julkisten varojen ohella myös kestävä rahoituksen kehittämisellä on keskeinen tehtävä siinä, että tarvittavat yksityiset varat saadaan käyttöön kestävien tavoitteiden saavuttamiseksi. EU on saanut liikkeelle yksityiset investoinnit ilmastoneutraaliin, resurssitehokkaaseen ja kiertotalouteen perustuvaan EU:hun siirtymiseksi. Hyvä esimerkki tästä on EU:n ensimmäisten sosiaalivaikutteisten joukkovelkakirjalainojen onnistunut liikkeeseenlasku SURE-välineen lainojen rahoittamiseksi. Yksityisten ja sosiaalisesti kestävien investointien on myös oltava keskeisessä asemassa oikeudenmukaisessa elpymisessä. EU:n kestävyysluokitusjärjestelmän mahdollinen laajentaminen tarjoaisi yrityksille ja sijoittajille luotettavan mittariston ja yhteisen kielen sosiaalisesti kestävä toiminnan tunnistamiseksi ja avoimuuden lisäämiseksi sosiaalisilla rahoitusmarkkinoilla. Laajentamisen soveltamisalaa ja sen tuottamia mahdollisuuksia tutkitaan ja arvioidaan. Kun yritykset parantavat julkista raportointiaan sosiaalisista kysymyksistä, tämän uskotaan helpottavan investointien suuntaamista sosiaalisilta vaikutuksiltaan myönteiseen taloudelliseen toimintaan. Yritysraportoinnin laadun parantaminen myös lisää yritysten vastuuta sosiaalisista ja kestävyysteen liittyvistä vaikutuksista.

Komissio aikoo

- hyväksyä vuoden 2021 loppuun mennessä **delegoidun säädöksen, jolla määritellään menetelmä elpymis- ja palautumistukivälineen alaisten sosiaalimenojen raportointia varten;**
- esittää vuonna 2022 **jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten etukäteen laadittavien jakaumavaikutusten arviointien hyödyntämistä voitaisiin lisätä** talousarvioiden laadinnassa ja uudistusten suunnittelussa;
- tutkia mahdollisia toimenpiteitä osana **uudistettua kestävä rahoituksen strategiaa** (vuoden 2021 puolivälissä) yksityisten sosiaalisten investointien edistämiseksi; julkaista vuoden 2021 loppuun mennessä kertomuksen **EU:n kestävyysluokitusjärjestelmästä annetun asetuksen⁸⁸ mahdollisesta laajentamisesta kattamaan muita kestävyystavoitteita, sosiaaliset tavoitteet mukaan lukien;**

⁸⁸ Asetus (EU) 2020/852, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2020.

- ehdottaa **muiden kuin taloudellisten tietojen julkistamista koskevan direktiivin⁸⁹ tarkistamista** vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä ja esimerkiksi sosiaalisia kysymyksiä koskevan yritysraportoinnin vaatimusten tiukentamista.

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita hyödyntämään EU:n rahoitusmahdollisuuksia erityisesti **kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien** sekä **ESR+- ja EAKR-toimenpideohjelmien** kautta tukeakseen sosiaalisten oikeuksien pilarin kansallista täytäntöönpanoa;
- jäsenvaltioita tarttumaan **elpymis- ja palautumistukivälineen** tarjoamiin ennennäkemättömiin mahdollisuuksiin toteuttaa aiheeseen liittyvät maakohtaiset suositukset;
- kansallisia ja alueellisia viranomaisia **laatimaan etukäteen jakaumavaikutusten arviointeja** osana talousarviomenettelyjään ja laajempia politiikkaprosessejaan;
- jäsenvaltioita edistämään **avoimien sosiaalisten investointien markkinoiden kehittämisen** edellytyksiä.

Voimien yhdistäminen

Kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden osallistuminen on olennaisen tärkeää, jotta sitoutuminen sosiaalisten oikeuksien pilariin voidaan varmistaa. Tältä osin **johdonmukainen ja kattava koordinointi kansallisella tasolla on ratkaisevan tärkeää, ja sillä voi olla merkittävä vaikutus kaikkien asiaankuuluvien kansallisten toimijoiden ponnistelujen yhdistämisessä.** Komissio jatkaa EU:n tason tapahtumien järjestämistä, jotta voidaan arvioida saavutettua edistystä ja asettaa tavoitteet EU:n tason toimille. Kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden olisi järjestettävä viestintä- ja osallistamistoimia tietoisuuden lisäämiseksi sosiaalisten oikeuksien pilarista ja sosiaalisten oikeuksien edistämiseksi Euroopassa, jotta voidaan osallistaa kansalaiset ja kaikki, jotka työskentelevät suoraan pilarin periaatteiden täytäntöönpanon hyväksi.

Myös työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistaminen kansallisella ja EU:n tasolla on tärkeää. Työmarkkinaosapuolilla on tärkeä rooli pandemian vaikutusten lieventämisessä, elpymisen ylläpitämisessä ja työmarkkinoiden tulevien muutosten hallinnassa. Työehtosopimusneuvottelujen kattavuuden tukeminen sekä työmarkkinaosapuolten jäsenmäärän ja edustuksen pienentymisen estäminen edellyttävät lisätoimia. Tämän toimintasuunnitelman valmisteluvaiheessa työmarkkinaosapuolet eri puolilta Eurooppaa korostivat tarvetta tukea työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua kansallisella tasolla muun muassa vahvistamalla niiden osallistumista asiaa koskevan politiikan laatimiseen ja parantamalla valmiuksia sekä laajentamalla toimintaa koskemaan uusia aloja, nuoria ja alustojen kautta työskenteleviä henkilöitä.

⁸⁹ Direktiivi 2014/95/EU, annettu 22. lokakuuta 2014.

Komissio aikoo

- edistää viestintätoimia ja **kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden osallistamisprosessia**, jotta varmistetaan tietoisuus toimista ja yhteinen sitoutuminen sosiaalisten oikeuksien pilariin;
- työmarkkinaosapuolia vuonna 2021 kuultuaan⁹⁰ esittää **aloitteen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tukemiseksi EU:n ja kansallisella tasolla** vuonna 2022. Aloitteessa esitetään myös työmarkkinaosapuolten innovatiivisille vuoropuhelukäytännöille jaettavaa uutta palkintoa, nuorille tuleville työmarkkinaosapuolten johtajille suunnattua tiedotus- ja vierailuohjelmaa, työmarkkinaosapuolten alakohtaisen vuoropuhelun tarkistamista EU:n tasolla ja uutta kehystä työmarkkinaosapuolten EU:n tasoisille sopimuksille.

Komissio kannustaa

- kansallisia viranomaisia, työmarkkinaosapuolia, kansalaisyhteiskuntaa ja muita asiaankuuluvia toimijoita järjestämään **viestintä- ja osallistamistoimia** sekä keräämään ja vaihtamaan parhaita käytäntöjä koko Euroopan laajuisesti;
- jäsenvaltioita järjestämään **koordinoitimekanismin, jolla varmistetaan kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien osallistuminen kansallisella tasolla** sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoon;
- jäsenvaltioita kannustamaan **työehtosopimusneuvottelujen ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toiminnan ja tehokkuuden parantamiseen** ja luomaan tälle edellytykset;
- viranomaisia **vahvistamaan edelleen työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua** ja kuulemaan työmarkkinaosapuolia aihetta koskevaa politiikkaa ja lainsäädäntöä suunnitellessaan;
- **eurooppalaisia työmarkkinaosapuolia edistämään osaltaan Euroopan työmarkkinoiden muutoksen toteutumista neuvottelemalla uusia EU:n tason sopimuksia.**

Koordinoinnin ja seurannan vahvistaminen

Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla talouspolitiikan eurooppalaista ohjausjaksoa, joka muodostaa vakiintuneen kehyksen talous-, työllisyys- ja sosiaalialan uudistusten ja investointien koordinoinnille tavalla, jossa ihmisiin ja heidän hyvinvointiinsa nostetaan etusijalle. Sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet on vuodesta 2018 lähtien valtavirtaistettu kattamaan koko talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Jäsenvaltioiden olisi raportoitava sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanosta kansallisissa uudistusohjelmissaan. Vuotuisessa kestävä kasvun strategiassa määriteltäisiin ympäristökestävyyden, tuottavuuden, oikeudenmukaisuuden ja makrotalouden vakauden neljään ulottuvuuteen perustuvissa maakohtaisissa suosituksissa annetaan jatkossakin ohjeita sosiaalisten oikeuksien pilarin

⁹⁰ Ks. myös työllisyysasioista ja sosiaalisista oikeuksista vastaavan komission jäsenen erityisneuvonantajan Andrea Nahlesin kertomus: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9916>

periaatteiden täytäntöönpanemiseksi kansallisella tasolla esimerkiksi näihin aihealueisiin liittyvän EU:n rahoituksen avulla. Kuten edellä mainittiin, EU:n yleistavoitteet auttavat ohjaamaan kansallisia ja alueellisia politiikkoja ja uudistuksia työllisyyden, osaamisen ja sosiaaliasioiden aloilla. Tulevina vuosina eurooppalainen ohjausjakso mahdollistaa myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanon koordinoitun seurannan.

Komissio ehdottaa eurooppalaisen ohjausjakson keskeisenä seurantavälineenä toimivan sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun tarkistamista siten, että se kattaa sosiaalisten oikeuksien pilarin laajemmin. Nykyisten indikaattoreiden integroiminen ja ajantasaistaminen edistää yleistavoitteiden ohella sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden saavuttamisessa tapahtuneen edistyksen kattavampaa seurantaa ja tässä toimintasuunnitelmassa ehdotettujen poliittisten toimien täytäntöönpanon valvontaa. Myös YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin liittyvän sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun päivittämistä koskeva ehdotus on tämän toimintasuunnitelman liitteessä 2 (ehdotuksen analyttinen perusta on kuvattu tähän toimintasuunnitelmaan liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa). Laajentumisprosessissa mukana olevissa maissa päivitettyä sosiaali-indikaattoreiden tulostaulua käytetään talouden uudistusohjelmaan liittyvässä prosessissa sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon edistymisen seurantaan edellyttäen, että tarvittavat tiedot ovat käytettävissä.

Yhteisessä työllisyyskertomuksessa painopiste on aiheeseen liittyvissä sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteissa, ja siinä tarkastellaan syvällisemmin niiden täytäntöönpanoa EU-tasolla ja kansallisella tasolla tarkistetun sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun pohjalta. Jäsenvaltioita kehoitetaan raportoimaan kansallisissa uudistusohjelmissaan säännöllisesti täytäntöönpanosta ja puutteiden korjaamiseksi suunnitelluista poliittisista aloitteista.

Sosiaalilastojen ajantasaisuutta parannetaan myös edelleen hiljattain hyväksytyyn eurooppalaista sosiaalisen suojelun integroitua tilastointijärjestelmää koskevan puiteasetuksen⁹¹ mukaisesti samalla kun myös köyhyyttä ja eriarvoisuutta koskevien ennakoarvioiden ajantasaisuutta kehitetään. Komissio kannustaa edelleen jäsenvaltioita parantamaan rodun tai etnisen alkuperän mukaan luokiteltujen tietojen keräämistä EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelman mukaisesti. Komissio jatkaa myös yhteistyössä muiden EU:n toimielinten kanssa sellaisten **luotettavien ja kansainvälisesti vertailukelpoisten indikaattoreiden parantamista ja kehittämistä, joilla mitataan ja seurataan ihmisten hyvinvointia** unionissa, ottaen huomioon maakohtaiset olosuhteet ja muiden kansainvälisten toimijoiden tekemä työ.

Komissio aikoo

- jatkaa kansallisten uudistusten ja investointien, mukaan lukien elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano, ohjaamista **eurooppalaisen ohjausjakson** avulla sosiaalisen oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa edistäen;

⁹¹ Neuvoston asetus (EU) 2019/1700, annettu 10. lokakuuta 2019.

- sopia vuonna 2021 jäsenvaltioiden kanssa **sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun tarkistetusta versiosta**, jotta tässä toimintasuunnitelmassa esitetyt poliittiset painopisteet ja toimet voidaan ottaa paremmin huomioon;
- **laajentaa yhteisen työllisyysraportin soveltamisalaa ja syventää sen analyysia** sekä järjestää erityisiä tapahtumia, joissa esitellään sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon edistymistä.

EU:n sosiaalilainsäädännön täytäntöönpano ja soveltaminen

EU:n sosiaalialan sääntökirjalla ei ole vaikutusta, jos sen täytäntöönpano epäonnistuu. Tämän toimintasuunnitelman tueksi järjestetyn kuulemisen osallistujista monet korostivat EU:n nykyisen työ- ja sosiaalilainsäädännön paremman täytäntöönpanon ja soveltamisen merkitystä. Tiiviimpi ja säännöllisempi vuoropuhelu jäsenvaltioiden kanssa voi helpottaa EU:n säädösten saattamista hyvissä ajoin osaksi kansallista lainsäädäntöä ja parantaa niiden täytäntöönpanon laatua, ja sen avulla voidaan välttää tarve turvautua myöhemmin rikkomusmenettelyihin. Samalla komissio pyrkii tehostamaan toimiaan siinä tapauksessa, että jäsenvaltiot eivät täytä EU:n lainsäädännön mukaisia velvoitteitaan.

Komissio aikoo

- tehostaa **jäsenvaltioiden kanssa tehtävää yhteistyötä EU:n työ- ja sosiaalilainsäädännön alalla** ja keskittyä sen saattamiseen osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoon sekä parhaiden käytäntöjen jakamiseen.

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita tukemaan ja vahvistamaan **työsuojeluviranomaisten valmiuksien kehittämistä** unionin lainsäädännön täytäntöönpanon valvontaan liittyvässä toiminnassa.

EU vastuullisena globaalina johtajana

Sosiaalisten oikeuksien pilari ohjaa EU:n kansainvälistä toimintaa sosiaalialalla ja auttaa siten vahvistamaan EU:n roolia vastuullisena globaalina johtajana. Komissio pyrkii luomaan maailmanlaajuisesti tasapuoliset toimintaedellytykset, joissa kilpailuetua ei hankita kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kustannuksella. Yhtäältä EU ja/tai sen jäsenvaltiot tukevat kansainvälisiä normeja, joihin EU:n toimintaympäristönä oleva monenvälinen järjestelmä perustuu. Toisaalta taas sosiaalisten oikeuksien pilarilla ohjataan EU:n kahdenvälisiä suhteita ulkoisten kumppaneiden, kuten naapuruus- ja laajentumisalueiden kumppaneiden, kanssa, ja siinä määritellään tiukat sosiaalialan normit, joita EU puolustaa.

Länsi-Balkanin maiden kanssa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon edistämiseksi ⁹² ja jäsenvaltioiden ja Länsi-Balkanin maiden välisen sosiaalisen kuilun poistamiseksi **käytävän vuoropuhelun lujittaminen** edellyttää, että ehdokasmaat ja mahdolliset ehdokasmaat otetaan tarvittaessa mukaan aiheeseen liittyviin toimiin, foorumeihin, työryhmiin ja kokouksiin. Liittymistä valmisteleva tukiväline (IPA) III tarjoaa lisärahoitusta inhimillisen pääoman kehittämiseen ja lippulaivahankkeen, jolla toteutetaan nuorisotakuujärjestelmiä, joiden tarkoituksena on puuttua alueen suureen NEET-nuorten määrään.⁹³

EU jatkaa ihmisarvoisen työn ja sosiaalisen osallisuuden edistämistä maailmanlaajuisesti tekemällä yhteistyötä kumppanimaiden kanssa erityisesti Kansainvälisessä työjärjestössä (ILO) sekä kauppaa- ja kehityspolitiikkansa, kestävien hankintojen ja rahoituksen sekä yritysten avoimuusvaatimusten ja kestävästä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää koskevien vaatimusten avulla. Ihmisoikeuksia ja ihmisarvoista työtä maailmanlaajuisissa toimitusketjuissa koskevissa neuvoston päätelmissä esitetyn pyynnön⁹⁴ mukaisesti komissio käsittelee pandemian torjuntaan liittyvän kansainvälisen toiminnan sosiaalista ulottuvuutta, ilmastonmuutosta, uusia teknologioita ja YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmaa⁹⁵. G7- ja G20-maiden foorumeiden jäsenenä EU edistää kestävästä ja osallistavaa talouden elpymistä, joka hyödyttäisi kaikkia ihmisiä kaikissa maissa.

Komissio aikoo

- antaa vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä **ihmisarvoisen työn maailmanlaajuisesta edistämistä koskevan tiedonannon**, jossa esitetään kattava katsaus EU:n aiheeseen liittyvistä välineistöistä ja suunnitelma EU:n strategiaksi sosiaalisen ulottuvuuden edistämiseksi kansainvälisissä toimissa;
- hyväksyä vuoden 2021 toisella vuosineljänneksellä aloitteen **yritysten kestävästä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä**.

Komissio kannustaa

- jäsenvaltioita edistämään **maailmanlaajuisesti kansainvälisiä työnormeja, ihmisarvoista työtä ja sosiaalista osallisuutta** ja työskentelemään YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi tiiviissä yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa;
- laajentumisprosessissa mukana olevia maita pyrkimään edelleen noudattamaan EU:n sosiaalialan normeja ja politiikkoja, erityisesti **talouden uudistusohjelmapirosessin** avulla, kun ne pyrkivät lähentymään EU:hun.

⁹² COM(2020) 14 final, 14.1.2020.

⁹³ COM(2020) 641 final, 6.10.2020.

⁹⁴ 13512/20, 1.12.2020.

⁹⁵ COM(2006) 249 final, 25.5.2006.

5. JATKOTOIMET

Tässä toimintasuunnitelmassa esitetään EU:n tason toimia Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamiseksi, jotta voidaan rakentaa vahvempi sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisia siirtymiä ja elpymistä varten. Jos EU:n kansalaisten on määrä kyetä hyödyntämään kaikkia sosiaalisten oikeuksien pilariin perustuvia oikeuksiaan sekä pilarin periaatteita, tarvitaan pääasiassa kansallisia, alueellisia ja paikallisia toimia. Komissio kehottaa jäsenvaltioita, työmarkkinaosapuolia ja muita toimijoita, kuten alue- ja paikallisviranomaisia sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöjä asettamaan sosiaalisten oikeuksien pilarissa esitetyt tiukat sosiaalialan normit keskeiselle sijalle investoinneissaan ja uudistuksissaan, joilla pyritään elvyttämään taloutta covid-19-pandemian jälkeen. Yhteinen tavoitteemme on investoida nykyisiin ja tuleviin eurooppalaisiin sukupolviin, jotta niihin kuuluvat ihmiset, kuten koko Eurooppa, voivat menestyä sosiaalisen innovoinnin ja monimuotoisuuden avulla silloinkin, kun maailma muuttuu ja vastoinkäymiset vaivaavat.

Neuvoston puheenjohtajana toimiva Portugali järjestää **7.–8. toukokuuta 2021 sosiaalialan huippukokouksen Portossa**. Huippukokous tarjoaa mahdollisuuden uudistaa korkeimmalla poliittisella tasolla sitoutuminen tavoitteeseen, jonka mukaan ihmisten on oltava etusijalla Euroopan elpymisessä ja sen jälkeen.

Tämän toimintasuunnitelman täytäntöönpanon tukemiseksi komissio kehottaa EU:n toimielimiä, kansallisia parlamentteja, työmarkkinaosapuolia ja kansalaisyhteiskuntaa järjestämään säännöllisesti yhteisiä poliittisia keskusteluja, joissa arvioidaan edistystä tavoitteessa eli vahvan sosiaalisen Euroopan synnyttämisessä vuoteen 2030 mennessä.

Komissio **tarkastelee toimintasuunnitelmaa uudelleen vuonna 2025**. Uudelleentarkastelu tarjoaa perustan EU:n tason jatkotoimille, joilla pyritään vuodeksi 2030 asetettujen EU:n tavoitteiden saavuttamiseen.